

«ВІРИМО І ЗНАЄМО, ЩО ХРИСТОС ВВАЖАЄ НАС СВОЇМИ!» – Блаженніший Святослав із нагоди 65-річчя екзархату в Німеччині та Скандинавії

26.05.2024 р.

Христос – запорука того, що сила благодаті Святого Духа, яка пульсує сьогодні в жилах нашого народу, є джерелом надії не тільки на майбутнє, на певну перемогу України на своїх землях, а й на майбутнє нашого народу. Сила Святого Духа перетворить кожную біду на нагоду, а кожне терпіння, біль – на скарб ісповідництва нашої Церкви. У цьому запевнив Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав під час проповіді в Мюнхені з нагоди 65-річчя Апостольського екзархату для українців у Німеччині та країнах Скандинавії.

Із Головою Церкви співслужили архиереї УГКЦ, зокрема члени Постійного Синоду, та чисельно зібране духовенство.

Під час проповіді на урочистій Архиерейській Божественній Літургії Блаженніший Святослав нагадав усім слова патріарха Любомира про те, що будь-який ювілей завжди є доброю нагодою, і закликав присутніх пригадати минуле, поглянути у вічі сьогоденню, а також дивитися вперед, у майбутнє.

МИНУЛЕ ЕКЗАРХАТУ

«Сьогодні найперше дякуємо Господу Богіві за наших великих і святих (не побоюся сказати) попередників, які стояли біля витоків місцевої спільноти нашої Церкви», – зазначив Предстоятель.

Глава Церкви пригадав блаженного священномученика Петра Вергуна, який перед обличчям різних атеїстичних ідеологій того часу не боявся визнати себе християнином і душпастирем. А також подякував усім українцям, які, зокрема після Другої світової війни, призналися, ким були, призналися до своєї Церкви і народу, творили свої школи, гімназії, освітні заклади, разом формували свою Церкву.

«Ми вдячні мудрому рішення Апостольської столиці про створення окремого екзархату і дар єпископа для скитальців у Німеччині в ті непрості повоєнні роки. Як нам сьогодні тут не згадати преосвященного владика Платона Корниляка, а відтак його наступників – служіння блаженної пам'яті Михайла Гринчишина, владика Петра Крика? Як нам не згадати всіх тих, які будували, організовували наші громади, парафії і церкви?» – зауважив Глава УГКЦ.

Сьогодні – час, коли російський агресор заперечує право українців на життя

«Нам, вірним Української Греко-Католицької Церкви, кажуть прямо у вічі: ви не маєте права на існування, вас мало не бути. Але ми є як Божий народ, який пам'ятає, ким він хоче бути. Ба більше, у нових обставинах секуляризованої Європи ми з вами не соромимося, що є християнами. Ми визнаємо Христа перед тим світом, який Його зрікається. Ми не соромимося ані своєї культури, ані кривавої героїчної долі, якою сьогодні позначена наша Батьківщина. Дякую всім вам за те, що ви перед Богом і світом визнаєте дар віри батьків, який носите у своєму серці. Дякую за те, що сьогодні гуртуєтесь у цьому екзархаті», – сказав Отець і Глава УГКЦ.

МАЙБУТНЄ НАДІЇ

«Тому ми сьогодні бачимо, чуємо і навіть дотикаємо майбутнього, яке завжди є майбутнім надії. Та сила Божа, яка виявилася колись, пульсує в нас сьогодні. А до кінця виявиться як повнота Духа Святого серед нас», – переконаний проповідник.

Блаженніший Святослав подякував владичі Богданові Дзюраху, невтомному трудівнику, який буде екзархат на фундаментах своїх попередників і під душпастирською опікою якого він преображається.

«Ми є молодю, красивою, мудрою Церквою, яка під проводом молодого владики-поліглота, який вміє молитися, вірить у Бога і бачить славу своїх попередників, що світить у майбутньому, до тієї слави веде всіх вас», – ствердив Отець і Глава УГКЦ.

Відтак запевнив: «Ми сьогодні тут, щоб ви в Німеччині і різних країнах Півночі Європи відчували, що Україна стоїть, бореться, але також пам'ятає про вас. Ваша мати-Церква дбає про вас. Хочу, щоби ви відчули, що на київських горах ми молимося за кожного з вас. Ми вас не соромимося. Тому не соромтеся і ви своєї Церкви та свого народу, своєї держави».

ВДЯЧНІСТЬ ВЛАДИКИ БОГДАНА ДЗЮРАХА

Наприкінці із подячним словом до присутніх звернувся владику Богдан Дзюрах.

«Огортаємо подячною молитвою всіх тих, хто будував екзархат, вистраждав упродовж усього минулого століття. Особливо вдячні за дар блаженного мученика Петра Вергуна... Згадуємо всіх єпископів, священників, богопосвячених осіб і ревних мирян, друзів і добродіїв екзархату», – зазначив владика Богдан.

Архиерей подякував Блаженнішому Святославу за допомогу й підтримку, яку екзархат, за його словами, в останній тиждень дуже сильно відчув.

«Ви прибули до нас як духовний батько, як свідок незламності нашої Церкви. Ми носимо в серцях Ваші слова... Після інтенсивного тижня праці Ви є між нами як великий місіонер і благовісник євангельської надії. Щиро дякуємо за те, що подарували час та увагу кожному, хто потребував. Старатимемося й надалі виконувати Ваші постанови, горіти любов'ю до нашого стражденного народу, який стікає кров'ю, але не тратить надії. Працюватимемо на нашу довгоочікувану і бажану перемогу», – запевнив владика Богдан Дзюрах.

Опісля Блаженніший Святослав вручив владичі Богданові Патріаршу грамоту з нагоди ювілею екзархату.

«Будьте й надалі для нашого народу та всіх людей, серед яких живе, світильниками Божої правди», – побажав Глава УГКЦ єпископові, духовенству, монашеству та мирянам екзархату.

Департамент інформації УГКЦ;
світлини: Ілля Хантер; ukrainische-kirche.eu

«Віримо і знаємо, що Христос вважає нас своїми!» – Блаженніший Святослав із нагоди 65-річчя екзархату в Німеччині та Скандинавії	1
«Люди хочуть Церкви»: Глава УГКЦ подякував священникам з Німеччини та Скандинавії за служіння.....	7
«Дякуємо за вашу підтримку, чітку позицію і необхідну допомогу українцям», – Глава УГКЦ до кардинала Маркса.....	11
Блаженніший Святослав вписаний до Золотої книги Мюнхена	15
Єпископ Аугсбурґа на Постійному Синоді: «Маю велику повагу до мужності та вірності католиків України»	18
Постійний Синод УГКЦ відвідав Український вільний університет.....	21
«Блаженна Едіґна, яку ми сьогодні вшановуємо, є джерелом благодаті Святого Духа», – Блаженніший Святослав біля мощей внучки Київського князя Ярослава Мудрого	23
АНОНС	25
Випуск 54 «Хроніки періоду великої війни».....	27
Шептицький – найбільш недооцінений мислитель ХХ століття	28
Єпископи ЄС: якою буде доля Європи внаслідок війни в Україні?	33
Архиєпископ Ґаллаґер про дипломатичні зусилля, пов’язані з війною в Україні.....	35
COMECE: розширення ЄС – здійснення ідеї об’єднаної Європи, час оживити ідеали .	37
Данило Судин: «Росіяни бояться пам’яті українців»	39
За прийняттям законопроекту про допомогу Україні стоїть «сила молитви», – українські католики	48
38-мі роковини катастрофи в Чорнобилі.....	51
Разом з Україною – Патріарх Варфоломій прийняв у своїй резиденції делегацію з УКУ.....	52
Лютнева революція в росії очима українського католика.....	56

«ЛЮДИ ХОЧУТЬ ЦЕРКВИ»: ГЛАВА УГКЦ ПОДЯКУВАВ СВЯЩЕННИКАМ З НІМЕЧЧИНИ ТА СКАНДИНАВІЇ ЗА СЛУЖІННЯ

23.05.2024 р.

23 травня у Мюнхені відбулася зустріч Отця і Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава та владик Постійного Синоду УГКЦ зі священниками, які душпастирюють у Німеччині та країнах Скандинавії. Подія відбулася у катедральному храмі Покрова Пресвятої Богородиці з нагоди 65-річчя проголошення Апостольського екзархату.

На зустріч до Мюнхена приїхали близько 50 священників з різних куточків Німеччини, а також зі Швеції й Ісландії. Участь у зустрічі взяли також сестри служебниці, які служать в екзархаті.

На початку Глава УГКЦ очолив Молебень до Пресвятої Богородиці у співслужінні єпископів Постійного Синоду.

Апостольський екзарх владика Богдан Дзюрах привітав Патріарха і членів Постійного Синоду такими словами:

«Вітаємо вас у цьому гарному, молодому, повному духовного ентузіазму і Духа Святого гроні нашого священства. Вітаємо вас між тими, хто є найближчий і найрідніший. Розкидані дуже далеко. Деколи нас розділяють тисячі кілометрів. Але завдяки духовному зв'язку й сучасним засобам комунікації ми часто спілкуємося, зустрічаємося, збираємося онлайн на духовні імпульси. І це дає нам силу, надію і радість».

Відтак відбулося родинне спілкування духовенства екзархату з Головою та єпископами УГКЦ, яке розпочалося із представлення кожного священника.

Блаженніший Святослав розповів про душпастирську ситуацію в Україні в умовах війни, окресливши її як душпастирство горювання:

«Народ, у якому мільйони людей горюють – це український народ сьогодні. Люди потребують тепла, доброго слова, надії». Глава Церкви наголосив, що сьогодні в Україні близько 7 мільйонів осіб потребують невідкладної допомоги, зокрема харчів, і закликав священників Апостольського екзархату допомогти нашій Церкві нагодувати голодних.

Глава УГКЦ заявив, що він гордиться своїми священниками, зокрема тими, які під бомбами в Україні залишаються з людьми. Також подякував за віддане служіння душпастирям у Німеччині та країнах Скандинавії: «На зустрічі з українською громадою тут, у Мюнхені, ми почули, що люди хочуть Церкви. Простять владика Богдана будувати храми в Німеччині. Ми ж думаємо: жнива великі, а робітників мало», – сказав Блаженніший Святослав.

Своє слово до священників промовив кожен із владик Постійного Синоду. Опісля священники поставили архиереям свої запитання, які здебільшого стосувалися душпастирських викликів в екзархаті.

З нагоди 65-річчя Апостольського екзархату владика Богдан Дзюрах нагородив священників, диякона і сестер монахинь грамотами, а канцлера екзархату о. Андрія Химчука іменував протоієреєм з правом носити золотий хрест з прикрасами.

Крім того, патріарші грамоти вручили отцям-деканам. Кожен священник отримав від Блаженнішого Святослава книгу його щоденних відеозвернень у перший рік повномасштабної війни **«Україна стоїть! Україна бореться! Україна молиться!»**, а від владики Богдана Дзюраха – пам'ятну медаль з нагоди 65-річчя екзархату. Для єпископів Постійного Синоду в екзархаті також приготували подарунок – панагію із мозаїчним зображенням Богородиці Оранти з апсиди катедрального собору у Мюнхені.

Варто зазначити, що Апостольський екзархат для українців візантійського обряду в Німеччині та країнах Скандинавії є найстаршим екзархатом в Українській Греко-Католицькій Церкві.

Департамент інформації УГКЦ; ukrainische-kirche.eu

«ДЯКУЄМО ЗА ВАШУ ПІДТРИМКУ, ЧІТКУ ПОЗИЦІЮ І НЕОБХІДНУ ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ», – Глава УГКЦ до кардинала Маркса

22.05.2024 р.

22 травня владика Постійного Синоду УГКЦ зустрілися з архієпископом Мюнхена і Фрайзинґа кардиналом Рейнхардом Марксом. Зустріч стала нагодою подякувати Католицькій Церкві в Німеччині за підтримку України, а також моментом взаємного слухання.

Під час зустрічі з німецьким кардиналом владика УГКЦ порушили тему війни в Україні та її вплив на душпастирську діяльність Церкви. Також ішлося про виклики, з якими стикається Католицька Церква в Німеччині, та про актуальну суспільно-політичну ситуацію в Європейському Союзі і його майбутнє.

Представивши архієпископові Мюнхена членів Синоду, Блаженніший Святослав зазначив, що традицію проводити Постійний Синод у різних єпархіях УГКЦ започаткував блаженніший Любомир кардинал Гузар.

Кардинал Марк позитивно оцінив синодальне [Послання УГКЦ про війну і справедливий мир](#) у контексті новітніх ідеологій, зауваживши, що це «дуже добрий текст». Блаженніший Святослав наголосив, що українські єпископи написали його «не як спостерігачі, але з погляду жертви війни, яка переживає пряму агресію». У ньому представлено справжні причини російсько-української війни й аргументовано право на збройний захист українського народу і держави.

Глава УГКЦ подякував архієпископові Мюнхена і Фрайзинґа за те, що три роки тому радо прийняв владика Богдана Дзюраха до архиєрейської спільноти регіону, продемонструвавши разом зі своїми співпрацівниками дружбу і відкритість. «Спостерігаючи за Німецькою єпископською конференцією, ми бачимо, що ви є одним із тих єпископів, який справді розуміє, що таке Східна Католицька Церква», – сказав Предстоятель.

Окремо владика Постійного Синоду подякували кардиналові Марксу за підтримку України та рішучий засуд повномасштабного російського вторгнення.

«Ви стали потужним й авторитетним голосом нашого народу, якого агресор засудив на смерть, і виявилися справжнім лідером у цей складний час», – ствердив Блаженніший Святослав.

Кардинал Маркс заторкнув тему пошуку шляхів до миру в російсько-українській війні, а єпископи УГКЦ наголосили на необхідності ґрунтувати відповідне дипломатичне рішення на принципах міжнародного права. Вони також зацентрували на важливості Глобального саміту миру, який з ініціативи України відбудеться 14–15 червня 2024 року у Швейцарії. Німецький кардинал висловив свою рішучу підтримку українцям як під час війни, так і після її завершення.

«Дякуємо за вашу підтримку, чітку позицію і всю необхідну допомогу, яку Ви надаєте українцям», – подякував Глава УГКЦ. Владика Богдан Дзюрах додав, що допомоги місцевої Католицької Церкви надалі потребуватимуть не лише люди в Україні, але й багато українських біженців, які залишаються в Німеччині. Кардинал Маркс запевнив у готовності їх підтримувати.

Щодо викликів Католицької Церкви в Німеччині архієпископ Мюнхена вказав на сексуальні зловживання і секуляризацію, поділившись досвідом відповіді Церкви на них.

На завершення владика УГКЦ подарували кардиналові ікону Ісуса Христа, зроблену з ящика з-під набоїв, що є символом трансформаційного служіння Церкви в час війни, і книжку німецькою мовою про блаженного Петра Вергуна.

[Департамент інформації УГКЦ](#)

БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ ВПИСАНИЙ ДО ЗОЛОТОЇ КНИГИ МЮНХЕНА

21.05.2024 р.

21 травня 2024 року єпископи Постійного Синоду УГКЦ відвідали міську ратушу Мюнхена. Під час відвідин Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав був вписаний до Золотої книги міста. Цей акт символізує визнання значного внеску УГКЦ у життя Мюнхена та нерозривний зв'язок між Україною та Німеччиною, особливо в час війни.

Заступник мера Мюнхена, чия сім'я надала притулок українським біженцям, привітав єпископів УГКЦ від імені всієї міської громади. Він відзначив міцні партнерські стосунки між Мюнхеном та Києвом, які мають статус міст-побратимів, і висловив сподівання на подальше поглиблення співпраці.

У слові Блаженніший Святослав наголосив на незмінній ролі Української Греко-Католицької Церкви як осередку трансформації українського суспільства. Впродовж століть, коли українці жили на своїй землі, але в чужих державах, УГКЦ залишалася фактично єдиною соціальною структурою, що захищала інтереси простих людей. Після розпаду Радянського Союзу Церква відіграла основну роль у трансформації пострадянського суспільства на демократичне, зокрема за допомогою освіти. Сьогодні ж, у час жорстокої війни, Церква як Мати піклується про зраних, але незламних людей України.

Глава УГКЦ наголосив, що Мюнхен відіграв важливу роль у допомозі Україні, надавши гуманітарну допомогу, притулок і духовну підтримку біженцям. *«Хвиля солідарності та підтримки звідси докотилася до нас вже в перші дні повномасштабної війни»,* – сказав Блаженніший Святослав. Він відзначив, що Баварія прийняла чи не найбільше українських біженців з усіх федеральних земель Німеччини.

«За цю надзвичайно сердечну допомогу від імені нашої Церкви та народу України висловлюємо найглибшу вдячність», – подякував Патріарх.

Мюнхен став важливим центром церковного й етнічного життя українців у Німеччині. Тут є осідок екзархату та катедрального собору Покрову Пресвятої Богородиці УГКЦ. Після Другої світової війни тут зародилася Спілка української молоді. Мюнхен став домівкою для Українського вільного університету, освітнього закладу «Рідна школа», кількох українських суботніх шкіл.

«Мюнхен і Київ, Німеччину й Україну пов'язують глибокі та міцні духовні, політичні, соціальні й культурні зв'язки. Теперішня війна лише зміцнила їх. А сьогоднішнє запрошення підписати Золоту книгу Мюнхена є ще одним виявом вашої солідарності та підтримки нашого народу», – підсумував Патріарх.

Відтак Блаженніший Святослав підписав Золоту книгу Мюнхена. Варто зазначити, що рівно 59 років тому, 21 травня 1965 року, свої підписи в цій книзі залишили також британська королева Єлизавета II і принц Единбурзький Филип, а 9 вересня 2006 року – Папа Римський Бенедикт XVI.

Мерії Мюнхена владики Постійного Синоду УГКЦ подарували ікону Богородиці, виготовлену з ящика з-під набоїв. Це – символ трансформаційного служіння Церкви в умовах війни. «*Прийміть цю ікону як меседж, що ми, християни, можемо перетворити печаль і горе на радість Святого Духа*», – сказав Блаженніший Святослав.

Довідка

Золота книга Мюнхена – це почесний список осіб, які зробили значний внесок у розвиток міста. Її ведуть з 1818 року. До неї вносять імена видатних діячів у різних галузях, зокрема державних і релігійних. Золота книга Мюнхена зберігається у Старій ратуші міста і є доступною для публічного перегляду.

Департамент інформації УГКЦ; ukrainische-kirche.eu

Єпископ Аугсбурґа на Постійному Синоді: «МАЮ ВЕЛИКУ ПОВАГУ ДО МУЖНОСТІ ТА ВІРНОСТІ КАТОЛИКІВ УКРАЇНИ»

21.05.2024 р.

На засідання Постійного Синоду УГКЦ у Мюнхені 21 травня 2024 року завітав німецький єпископ Бертрам Маєр, ординарій Аугсбурґа та голова Об'єднаної комісії із зовнішніх відносин Єпископської конференції Німеччини.

Владика УГКЦ обговорили з ним поточну ситуацію в Україні, позначену повномасштабною російською агресією, а також душпастирство Церкви в умовах війни і її роль у суспільстві.

«Я маю велику повагу до мужності та вірності християн-католиків України, які прагнуть жити згідно з Євангелієм, зокрема в цей пасхальний час», – зазначив владика Бертрам.

Єпископ однієї з найбільших дієцезій Баварії висловив сподівання, що «солідарність Церкви в Німеччині продовжиться, і ми надалі демонструватимемо її не лише словами, але й учинками, пожертвами, взаємодопомогою».

Владика Постійного Синоду подякували владіці Бертрамові за його нещодавній візит в Україну.

«Цей візит, – наголосив Блаженніший Святослав, – був особливим. Ми справді відчули, що ви приїхали в Україну, щоб нас слухати».

«Важливо пам'ятати, що ми маємо два вуха і лише один рот. В Україні я багато слухав і повернувся в Німеччину дуже підбадьореним, про що й розповів як вірним дієцезії Аугсбурга, довіреної мені Святішим Отцем, так і у спеціальному звіті Єпископській конференції Німеччини», – зазначив єпископ Маєр.

«Від української Церкви, – додав він, – ми вчимося вірності, адже вона продовжує жити вірою, згідно з Євангелієм. Українці не зневірюються, бо мають надію в розп'ятому і воскреслому Ісусі».

Окрім викликів, із якими стикається Церква в Україні, єпископи обговорили також душпастирську ситуацію Католицької Церкви в Німеччині.

Окремо Блаженніший Святослав звернув увагу голови Об'єднаної комісії із зовнішніх відносин Єпископської конференції Німеччини на важливість Глобального саміту миру, який відбудеться 15–16 червня 2024 року у Швейцарії.

У подарунок від українських єпископів владика Бертрам Маєр отримав ікону Пресвятої Богородиці та книжку німецькою мовою про блаженного Петра Вергуна.

«Ця зустріч для мене особисто була братерською зустріччю. Святий папа Іван Павло II часто повторював, що Церква дихає двома легенями. Всі ми належимо до одного Тіла Христової Церкви: римо- і греко-католики. Я це досвідчив, зокрема, під час цього засідання Постійного Синоду», – поділився єпископ Маєр у коментарі Департаменту інформації УГКЦ. [...]

[Департамент інформації УГКЦ](#)

ПОСТІЙНИЙ СИНОД УГКЦ ВІДВІДАВ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

22.05.2024 р.

22 травня владики Постійного Синоду УГКЦ відвідали в Мюнхені Український вільний університет (УВУ), де зустрілися з ректоратом, викладачами і студентами.

Ректор УВУ проф. Марія Пришляк розповіла єпископам про діяльність університету і його відповідь на виклик війни. Вона зазначила, що, крім допомоги біженцям, викладачі та студенти намагаються поширювати серед німців інформацію про Україну, її історію і культуру. *«Наша роль – дати надію новим поколінням українців і плекати українську ідентичність»*, – наголосила пані ректор.

Блаженніший Святослав подякував ректоратові й викладачам УВУ за їхнє служіння. *«Свого часу, – відзначив Глава УГКЦ, – цей університет відіграв колосальну роль для української світової спільноти. Я пригадую, скільки особисто мене навчив ваш випускник професор Михайло Василик в Аргентині!»*.

Глава Церкви закликав УВУ допомагати українській громаді за кордоном будити сумління європейців, щоб українське слово було почутим. Відтак подякував викладачам за все, що вони роблять для студентів: *«Коли викладачі є пунктами незламності і підтримки для студентів, тоді ті будуть надією України, де б не були».*

Освітняни завжди можуть розраховувати на підтримку УГКЦ, запевнив Предстоятель і розповів про «Слово до освітян», видане нещодавно Архиєрейським Синодом УГКЦ в Україні.

«Відчувайте себе борцями освітнього фронту і пам'ятайте, що разом ми – непереможні», – наголосив Патріарх.

Спільноті УВУ Блаженніший Святослав подарував книжку своїх щоденних відеозвернень у перший рік повномасштабної війни, а владика Богдан Дзюрах нагородив ректора УВУ проф. Марію Пришляк подячною грамотою з нагоди 65-річчя Апостольського екзархату в Німеччині та Скандинавії.

Варто зазначити, що УВУ – це єдиний український університет поза межами України, заснований 1921 року у Відні. Навчання в ньому проводять українською, англійською і німецькою мовами. Університет має право присвоювати наукові ступені магістра та доктора наук з історії, мистецтвознавства, міжнародного права, менеджменту, україністики, педагогіки, міжнародних відносин, політології, психології, філософії тощо.

«БЛАЖЕННА ЕДІГНА, ЯКУ МИ СЬОГОДНІ ВШАНОВУЄМО, Є ДЖЕРЕЛОМ БЛАГОДАТІ СВЯТОГО ДУХА», – Блаженніший Святослав біля мощей внучки Київського князя Ярослава Мудрого

25.05.2024 р.

25 травня 2024 року члени Постійного Синоду єпископів УГКЦ вшанували блаженну Едігну, останки якої спочивають у м. Пух, що у Баварії, і яка є внучкою Київського князя Ярослава Мудрого та вважається святою, яка об'єднює три народи: український, французький та німецький.

Делегація єпископів на чолі з Блаженнішим Святославом в дарунок парафіяльній громаді, яка опікується мощами блаженної, подарували ікону зі зображенням Покрову Пресвятої Богородиці, обабіч якої є блаженний Петро Вергун і блаженна Едігна.

Після молитви архиереїв пані Едігна Келлерман, голова товариства блаженної Едігни м. Пух вручила членам Постійного Синоду УГКЦ пам'ятні медальйони блж. Едігни та запросила єпископів залишити свої підписи у книзі «Молитовних намірень» до блаженної Едігни.

«Тут пульсує життя, над яким ані простір, ані час не має влади і сили. Ми бачили липу, якій 1000 років, але вона має молоді пагони. Так само ми тут бачимо тисячолітню Церкву, як тіло Христове, на якій є молоді пагони – ті діти, які сьогодні нас вітали. І тою силою життя є життя Духа Святого. Блаженна Едігна, яку ми сьогодні вшановуємо, є джерелом благодаті Святого Духа. Ми відчуваємо, що над такою силою життя, яка походить від Святого Духа, ні війна, ані смерть не мають сили і влади», – сказав Блаженніший Святослав, звертаючись до представників парафіяльної громади Святого Себастіана м. Пух.

Також Глава УГКЦ висловив слова вдячності, за те, що громада зберігає те джерело життя, яке тут блаженна Едігна їм передає.

«Візит Синоду наших єпископів засвідчує нашу повагу до святості Духа Святого, яка через вас тут пульсує. Ми очікуємо, що моці блаженної Едігни прийдуть до Києва. Ми хочемо поширювати культ почитання блж. Едігни. І цього року ми впровадили день пам'яті блаженної Едігни до літургійного календаря нашої Церкви. Ми віримо, що те, що не можуть грішні на землі, те можуть святі у небі», – мовив Блаженніший Святослав. [...]

Джерело: ukrainische-kirche.eu

65-річчя ЗАСНУВАННЯ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ВІЗАНТІЙСЬКОГО ОБРЯДУ В НІМЕЧЧИНІ ТА КРАЇНАХ СКАНДИНАВІЇ

є видатною віхою для віруючих. Тому відзначення такої дати не обмежується подіями одного дня. Ми маємо для Читачів чимало інформації про зустрічі та дискусії, присвячені новій сторінці нашої спільної духовної історії. У наступних випусках газети ми продовжимо розповідати про те, як наша громада зустрічає 65-річчя і далі рухається уперед.

Чекайте наших нових випусків.

Редакція

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
сміливість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владики, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

Випуск 54 «Хроніки періоду великої війни»

Автор: Александер Малаховський

ШЕПТИЦЬКИЙ – НАЙБІЛЬШ НЕДООЦІНЕНИЙ МИСЛИТЕЛЬ ХХ СТОЛІТТЯ

14.04.2024 р.

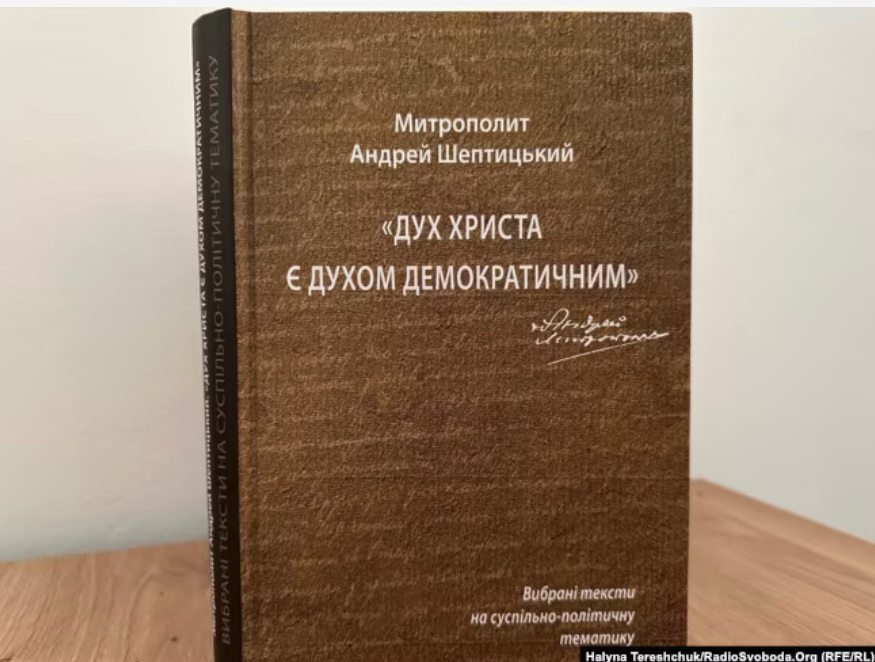

Митрополит Андрей Шептицький очолював УГКЦ протягом 44 років, з 1901 по 1944 роки

і зміст митрополичих послань, листів, публіцистики, щоб вони були зрозумілими сучасникам.

З-поміж величезної спадщини митрополита Андрея Шептицького укладачі вибрали 24 пастирські послання, статті, промови, звернення, листи, декрети на суспільно-політичну тематику.

Всі ті питання, на які шукав відповідь митрополит, старався донести свої

Вибрані тексти митрополита Української греко-католицької Церкви Андрея Шептицького (1865–1944) під назвою «Дух Христа є духом демократичним» вперше видані сучасною українською мовою.

Упорядники – громадський діяч Мирослав Маринович, історик Ярослав Грицак і дослідниця спадщини Шептицького Ліліана Гентош.

Автори наголошують, що намагалися подати праці Андрея Шептицького так, щоб зберегти атмосферу

думки до народу, це про міжцерковне порозуміння, державність і патріотизм, жертовність і милосердя, єдність українського народу, цінність людського життя, віру, розуміння Христа, досі є актуальними.

За словами співавтора книги, дисидента і політв'язня часів СРСР Мирослава Мариновича, твори митрополита Андрея Шептицького безцінні порадами, настановами, пропозиціями для сучасного українського суспільства.

«Таке враження, що бери і один до одного прикладай до нашого часу все те, про що писав митрополит. Загалом багато дуже важливих речей.»

Але Шептицького мало знають, тому що мова Шептицького за давненим, галицько-архаїчна мова у багатьох місцях. Вже не всі можуть зрозуміти деякі моменти і цей парадокс треба якимось чином вирішити і допомогти українському читачеві зрозуміти Шептицького і сприйняти. Часом можна почути думку, що мова має бути автентична, бо змінюючи мову, порушуємо академічність видання. А наше видання не академічне, а науково-популярне, щоб зробити Шептицького зрозумілішим», – каже Мирослав Маринович.

Укладачі книги наважились подати праці митрополита Шептицького сучасною українською мовою. Зрештою, за життя митрополит підтримував те, щоб богослужбні книжки перекладати українською мовою. Тому що люди мають розуміти, що читають. Відтак мовні втручання були мінімальні і це не спотворює значення текстів митрополита.

До того ж упорядники книги старалися пильно зберегти і передати специфіку мови видатного церковного діяча. Для прикладу, митрополит вживав слово «нез'єдинені» замість образливого «схизматики».

«Замінені незрозумілі сучасним українцям слова, які відійшли разом із явищами, що їх вони позначали. Для мене було важливо, щоб текст був зрозумілий і щоби не втратив атмосферу мови самого Шептицького, його оточення і місця, де ті твори народилися. Багато слів, хоч і звучать у галицькому діалекті залишала, тому що вони зрозумілі», – говорить літературний редактор **Любов Маринович**.

ХРОНОЛОГІЯ ПОДАЧІ

Праці митрополита Андрея Шептицького подано у хронологічному порядку, від 1904 до 1943 років. Читаючи одне за одним послання, статті, листи, можна побачити, як змінювався і сам єрарх УГКЦ Андрей Шептицький, яким був вплив на нього і його бачення подій, які розгортались у тодішній Галичині.

За словами дослідниці спадщини митрополита Шептицького **Ліліани Гентош**, час діяльності Андрея Шептицького – це епоха панування на європейських просторах політичних рухів та ідеологій, які, попри різні спрямування та ідейне наповнення, мали одну вагому спільну рису, а саме – тоталітарний підхід. У збірнику дотримана хронологічна еволюція думок та історичний контекст, який впливав на зміну думок митрополита.

Адже митрополит очолював церкву 44 роки, а на цей період припали дві світові війни, сім разів змінювалась влада на теренах тодішньої Галичини – австрійська, російська, українська, польська, радянська, німецька і вдруге радянська. І він, як пастир, реагував на суспільно-політичні проблеми, з якими зіштовхувалися його вірні, на зло, яке чинили окупаційні влади.

Реагував митрополит Шептицький і на Голод у Великій Україні, про що повідомляв Ватикан, як і про масове винищення нацистами євреїв, вбивства тоталітарною більшовицькою владою українців теж інформував Ватикан і світ.

У 1939 році енкаведисти вивели на Святоюрське подвір'я митрополита з клиром на розстріл. Але не здійснили вбивства. Хоча 26 вересня 1939 року Червона армія увійшла в родинне село митрополита Прилбичі і одразу ж оточила маєток Шептицьких. У палаці був рідний брат митрополита Леон із дружиною, а також римо-католицький священник Маріуш Скібневський. Зранку 27 вересня більшовики усіх трьох розстріляли неподалік маєтку.

Родина Шептицьких, родинна садиба у Прилбичах

А гітлерівці у тому ж році у Польщі замордували іншого рідного брата митрополита – Олександра. Війна принесла у родину Шептицьких великі страждання, горе, біль.

«Це просто вражає, як митрополит Шептицький готовий був відважно кинутись, у так би мовити, бій за якісь істини, як він був готовий пропагувати істини навіть розуміючи, що вони викличуть дуже великий спротив. Він не залишався осторонь проблем, з якими стикалися його вірні. Шептицький говорив, що злочинцем не можна боротися за добру справу. Оця готовність по християнському осмислити знаки того часу, в якому вони жили, це є те, що ми повинні брати від митрополита», – зауважує Мирослав Маринович.

Упорядники книжки вибрали найголовніші тексти митрополита на суспільно-політичну тему, які актуальні сьогодні, тобто понадчасові праці єрарха.

Дослідниця Ліліана Гентош

зазначає: «Ми намагалися знайти в його дуже великій спадщині такі праці, які будуть промовляти до людей у XXI столітті. Для мене важливо, що книжка стала кроком назустріч українському читачеві. Намагання показати Шептицького, що це не є людина ні XIX, ні XX століття, а це людина, чії думки можуть допомагати сьогодні».

**АКТУАЛЬНІСТЬ
ПРАЦЬ ШЕПТИЦЬКОГО**

Ліліана Гентош наголошує, що у своїх працях митрополит звертався до громадських діячів і політиків з вимогою визнавати верховенство християнських засад у громадському та політичному житті. До кожного послання, статті, листа упорядники подають пояснення.

Історик Ярослав Грицак розповів, що видати таку книжку популярних праць митрополита його мотивував колега, американський історик Тімоті Снайдер. Він готує схожу книгу суспільно-політичних праць митрополита Шептицького англійською, повідомив Грицак.

«Снайдер вважає, що Шептицький є однією з недооцінених фігур в історії XX століття. Шептицького треба вести у світ – це його думка. Буде англійською мовою збірка, але їй передувала українська. На підставі цієї книжки було б добре запровадити курс митрополита Шептицького в освітніх закладах. Адже Андрей Шептицький – мислитель-богослов XX століття», – каже Ярослав Грицак.

Останні роки свого життя митрополит Андрей Шептицький пише про майбутнє України, якою має бути українська держава, а саме незалежною, сконсолідованою нацією, говорить про роль громади і значення християнської моралі для розквіту держави.

Митрополит Андрей Шептицький (ліворуч)
і Вільгельм Габсбург (Василь Вишиваний). 1918 рік

Пастирське послання «Наша державність» (відоме під назвою «Як будувати рідну хату»), написане наприкінці 1941 року, називають його найважливішим суспільно-богословським трактатом.

А у 1943 році у Декреті «Про єдність» митрополит Шептицький назвав діагноз української національної недуги: «моральна гемофілія», яка «спричинює те, що кожна найменша рана є неначе невиліковною. Чому кожне непорозуміння між українцями, яке, як здавалося, можна було б легко усунути, переходить так часто у хронічний стан антагонізмів, спорів, яким нема кінця?! А з обох сторін може бути найліпша воля і патріотизм, що виглядає на справжню любов до Батьківщини».

За словами Мирослава Мариновича, 30-ліття розбудови української незалежності не уневажили, а навпаки, підтвердили цей діагноз. Українці проявили свою здатність до єдності і консолідації у час російсько-української війни. Але розбіжності у час війни, наголошує Маринович, нікуди не поділися і чекають свого часу. Тому пересторога митрополита Андрея Шептицького досі є актуальною для українців.

Книга «Дух Христа є духом демократичним» – це лише невелика частина тієї величезної спадщини, яку залишив митрополит Шептицький.

За роки незалежності України у серії «Пастирські послання митрополита Андрея Шептицького» у чотирьох томах видані 212 послань Андрея Шептицького, 81 історично-богословська праця і 30 спільних послань із єпископатом. Але і це ще не вся та праця, яку залишив митрополит. Ще досі не опрацьований увесь архів митрополита, який зберігся. Зокрема, не перекладені тексти з іноземних мов.

Галина Терещук, [Радіо Свобода](#)

ЄПІСКОПИ ЄС: ЯКОЮ БУДЕ ДОЛЯ ЄВРОПИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ?

Одне із засідань COMECE, світлина з архіву

17.04.2024 р.

Відкриваючи весняну пленарну зустріч Комісії Єпископатів ЄС, її очільник вказав на загрози від поділів у Європейському Союзі перед обличчям викликів, пов'язаних з війною в Україні, а також перестеріг від спокуси делегітимізувати ЄС з огляду на рішення, несумісні з християнським баченням, заохочуючи навпаки, використовувати всі можливості для ділення з іншими спадком віри.

«Відчуваємо, що цей європейський світ, який є нашим, може зазнати немислимих потрясінь. Якою буде доля Європейського Союзу і всієї Європи, якщо ця війна проявить всі свої наслідки, які ми не можемо собі уявити?»

– запитував архієпископ Маріано Крочьята, Голова Комісії Єпископатів Європейського Союзу (COMECE), відкриваючи в польському місті Ломжі весняну пленарну асамблею цього єпископського об'єднання, що відбувалася від 17 до 19 квітня 2024 року.

Місце проведення було обрано не випадково. Асамблея проводиться в Польщі, відзначаючи 20-у річницю великого розширення Європейського Союзу, коли до нього ввійшли десять країн, переважно зі східної Європи.

«Повернення війни в Європу, – зауважив архієпископ Крочьята, – кидає тінь не тільки на цю рівновагу, але й на всі аспекти життя народів, які її населяють». І саме в цьому місці, за його словами, відчувається «близькість територій, на яких вже понад два роки тривають бойові дії внаслідок російської агресії проти України». «Ця картина, – додає він, – тільки ускладнюється і стає більш небезпечною через зіткнення між Ізраїлем і Палестиною на Близькому Сході, тим більше, що Іран також відкрито вступає в гру».

На думку очільника COMECE, «в багатоплярному світі, який бачить зростання нових потуг», Європейський Союз, якщо буде розділений внутрішніми чварами і через це не здатний говорити єдиним сильним і рішучим голосом, може тільки «готуватися заплатити високу ціну маргіналізації, якщо не підпорядкування; за умови, що війна не піднесе нам набагато більш гірких сюрпризів».

ВІДСТОЮВАТИ ХРИСТІЯНСЬКЕ КОРИННЯ, А НЕ ОПУСКАТИ РУКИ

«Було б великою помилкою делегітимізувати Європейський Союз як такий, через те, що він не повністю поважає наше християнське бачення, оскільки кінець Союзу був би ще більшою зрадою, цього разу з нашого боку, історичного досягнення, яке увібрало в себе плід християнської традиції і можливість майбутнього для наших країн і наших Церков», – зазначив доповідач, посилаючись на останні рішення Європарламенту щодо абортів із пропозицією внести його до фундаментальних прав Хартії прав ЄС, а також на рішення, прийняте в справі міграції та надання притулку.

«Може виникнути спокуса, – зауважив архієпископ Крочьята, звертаючись до делегатів єпископських конференцій, – дистанціюватися від цього, охолодити нашу вдячність та ентузіазм, через певні рішення, які прямо суперечать нашому людському та релігійному сумлінню». За його словами, потрібно бути дуже уважними, в тому числі і з огляду на європейські вибори. Тому що, додає ієрарх, *«якщо б не було більше Європейського Союзу, ми втратили б можливість бути почутими і впливати на динаміку всього континенту»*.

«Дозволю собі сказати, що можливість сприяти кращому Європейському Союзу – це одна із можливостей, які залишилися, наскільки це в наших силах і можливостях передбачати, щоб дати можливість проголошувати, свідчити і жити християнською вірою також і в майбутньому, яке настане по всій Європі. Нехай же не забракне нам цього інтелекту віри та історії. Ще й тому, що це єдиний спосіб зберегти мир, безпеку і добробут у наших країнах і на нашому континенті», – наголосив він.

Довідка

СОМЕСЕ [Комісія Єпископських Конференцій Європейського Союзу] складається з єпископів, делегованих Конференціями Католицьких Єпископів 28-ми держав-членів Європейського Союзу. Єдиний єпископ представляє Данію, Швецію та Фінляндію; в той час як Єпископська конференція Великобританії представлена єпископом Єпископської конференції Англії та Уельсу та єпископом Конференції єпископів Шотландії.

Відповідно до своєї Місії, визначеної у своїх Статутах, СОМЕСЕ контролює політичний процес Європейського Союзу у всіх сферах, що представляють інтерес для Церкви.

Секретаріат забезпечує безперервність роботи СОМЕСЕ. Її штаб-квартира знаходиться в Брюсселі [Бельгія]. Невелика команда відстежує та аналізує розвиток політики та ініціативи ЄС та прагне внести свій внесок у відповідні процеси. Секретаріат звітує перед Постійною комісією та Пленарною асамблеєю. Нинішній Генеральний секретар – о. Мануель Енріке Барріос Прієто.

Секретаріат СОМЕСЕ зареєстрований у реєстрі прозорості Європейського Союзу.

СОМЕСЕ допомагає у своїй місії низкою комісій та робочих груп, що складаються з експертів, доручених національними єпископськими конференціями та католицькими організаціями, що працюють у відповідних сферах. Спеціальні групи створюються як і коли це необхідно.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, «Новини Ватикану»;
Пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

АРХИЄПИСКОП ҐАЛЛАҒЕР ПРО ДИПЛОМАТИЧНІ ЗУСИЛЛЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВІЙНОЮ В УКРАЇНІ

19.04.2024 р.

Під час симпозиуму про діяльність Святого Престолу в сфері міжнародного права, Секретар Святого Престолу в справах стосунків з державами й міжнародними організаціями розповів про місію кардинала Дзуппі в сприянні репатріації українських дітей, вивезених у Росію.

«Занадто часто ми чуємо, що реальність складна і що для складних проблем не існує простих рішень. Це дійсно так. Однак це не повинно бути приводом для того, щоб замкнутися в приватній сфері або обмежитися спостереженням за подіями», – такими словами архієпископ Пол Річард ҐаллаҒер, Секретар Святого Престолу у справах стосунків з державами

й міжнародними організаціями, підсумував свою доповідь, виголошену в рамках симпозиуму «Святий Престол і міжнародне право: досвід», який у п'ятницю, 19 квітня 2024 р., відбувся в італійському місті Пескарі.

На початку виступу архієпископ зазначив, що «в середовищі міжнародної спільноти Святий Престол прагне налагодити "проактивний діалог" зі світом на інституційному рівні, щоб співпрацювати в цілісному сприянні людині». Розповівши про структуру очолюваного ним відділу Державного Секретаріату й про різні аспекти дипломатичної діяльності Святого Престолу, він також присвятив значну частину доповіді зусиллям, пов'язаним із війною в Україні.

ПІДТРИМУВАТИ КАНАЛ СПІЛКУВАННЯ

«На жаль, вже минуло трохи більше двох років від початку агресії Російської Федерації проти України, перед обличчям якої Святий Престол не залишився бездіяльним», – сказав очільник ватиканської дипломатії, зазначивши, що «до початку війни Святий Престол робив різні спроби сприяти діалогу між сторонами, в пошані до міжнародного права і територіальної цілісності, щоб зберегти канал діалогу між сторонами і заохотити обидві сторони до вирішення конфлікту шляхом переговорів».

Щодо заходів після початку широкомасштабного вторгнення, архієпископ згадав про безпрецедентний візит Папи до російського посольства, його розмову з патріархом Кірілом, відрядження в Україну кардиналів Краєвського та Черні з гуманітарними місіями, численні прилюдні звернення, рішуче закликаючи до справедливого миру. Він також нагадав про те, що Апостольський нунцій в Україні залишався в Києві від початку вторгнення, з кількома іншими послами, в той час як всі інші перемістилися

до Львова. Але найбільшу частину доповіді Секретар Святого Престолу в справах стосунків з державами присвятив гуманітарній місії кардинала Дзуппі.

ТРАГЕДІЯ РОЗЛУЧЕНИХ З БАТЬКАМИ АБО ВИВЕЗЕНИХ ДІТЕЙ

«Як ви можете собі уявити, діяльність у цих випадках часто перебуває в тіні, щоб не знизити її ефективність, але серед гуманітарних акцій, що здійснюються, є одна, яка добре відома і цінована. Це ініціатива, координація якої була доручена кардиналу Маттео Дзуппі, Архієпископу Болоньї і Президенту Італійської єпископської конференції, спрямована на захист неповнолітніх в зоні бойових дій і, зокрема, покликана сприяти возз'єднанню дітей з їхніми сім'ями», – зазначив архієпископ Галлагер, вказуючи на те, що йдеться як про дітей, що розлучені зі своїми сім'ями, так і про дітей без батьківської опіки, багато з яких «були переміщені після агресії на територію Російської Федерації та влаштовані в інші сім'ї, розміщені в центрах соціального захисту та дитячих будинках або в непристосованих для їхнього перебування навчальних центрах».

Серед причин, через які ставалася розлука між батьками й дітьми, зазначено швидке просування фронту в перші дні нападу. За словами очільника ватиканської дипломатії, з проханням до Папи посприяти репатріації цих неповнолітніх звернулася українська влада через своє посольство при Святому Престолі та через Апостольську нунціатуру в Києві.

МІСІЯ КАРДИНАЛА ДЗУППІ

«Для цієї місії Папа обрав кардинала Маттео Дзуппі, історія якого також переплітається з іншим досвідом посередництва в конфліктних ситуаціях. Праця кардинала має дипломатичний характер, оскільки об'єктом його діяльності є гуманітарна діяльність на користь неповнолітніх на території збройного конфлікту, а також тому, що вона здійснюється в координації не тільки з Відділом стосунків з державами та міжнародними організаціями, співробітник якого супроводжує кардинала Дзуппі під час зустрічей і подорожей, але також з двома дотичними Апостольськими нунціатурами, які надають допомогу у відповідних країнах», – підкреслив архієпископ Галлагер, розповівши, що після особистих зустрічей кардинала з представниками влади обох країн, під час яких відбувся обмін списками неповнолітніх, почався наступний етап, у рамках якого сторони погодилися створити постійні робочі групи за участі нунціатур.

«Таким чином, було започатковано регулярний обмін інформацією. Обидві нунціатури сприяють проведенню зустрічей між кардиналом Дзуппі та представниками цивільної влади, а також уважно стежать за ефективністю механізму репатріації неповнолітніх, передаючи списки, й у деяких випадках, беручи участь у фактичній репатріації неповнолітніх і підтвердженні їхнього возз'єднання», – зазначив очільник ватиканської дипломатії, визнаючи, що в цьому також не бракує труднощів, між якими – складність у надаванні точної інформації з обох сторін та все ще невелика кількість таких репатріацій.

«Святий Престол сподівається, що процедури репатріації будуть прискорені, а довіра між залученими сторонами зростатиме. Цим питанням також займаються Катар, ЮНІСЕФ та деякі неурядові організації. Докладаються зусилля, щоб налагодити з ними зв'язок, наскільки це можливо, хоча на даний момент зусилля залишаються взаємодоповнюючими, а не спільними», – підсумував архієпископ Галлагер.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, «Новини Ватикану»

СОМЕСЕ: РОЗШИРЕННЯ ЄС – ЗДІЙСНЕННЯ ІДЕЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ЄВРОПИ, ЧАС ОЖИВИТИ ІДЕАЛИ

19.04.2024 р.

У декларації за підсумками весняної пленарної асамблеї 2024 року члени Комісії єпископатів Європейського Союзу діляться думками про значення розширення союзу, наголошуючи на двосторонньому характері цього процесу.

Засідання СОМЕСЕ в Ломжі

«Після криз останніх років, які призвели до певної "втоми від розширення", агресивна війна Росії проти України та геополітичні події в країнах-сусідах ЄС надали нового імпульсу майбутнім приєднанням до Союзу, особливо це стосується балканських країн та країн Східної Європи. Окрім того, що це є геополітичною необхідністю для стабільності нашого континенту, ми розглядаємо перспективу майбутнього членства в ЄС як потужний сигнал надії для громадян

країн-кандидатів та як відповідь на їхнє прагнення жити в мирі та справедливості. Ми не повинні забувати, що цим країнам часто доводилося зазнавати труднощів і жертв на цій дорозі», – читаємо у заяві **«Далі разом розбудуємо Європу»**, яку прийняли учасники весняної пленарної асамблеї Комісії єпископатів Європейського Союзу (СОМЕСЕ), що від 17 до 19 квітня 2024 року відбувалася в польському місті Ломжі.

ДОСВІД МАСШТАБНОГО РОЗШИРЕННЯ

Асамблея відбувалася в Польщі, щоб відзначити 20-у річницю історичного розширення ЄС, коли 1 травня 2004 року до нього приєдналися 10 країн. У заяві СОМЕСЕ зазначається, що *«Католицька Церква уважно супроводжує процес європейської інтеграції від самого його початку, розглядаючи його як процес об'єднання народів і країн Європи у спільноту задля забезпечення миру, свободи, демократії, верховенства права, поваги до прав людини та процвітання»*, адже розпочався він у період після жахливих війн на континенті. Автори звернення зазначають, що розширення, яке відбулося 20 років тому, стало важливим кроком у реалізації бачення святого Івана Павла II, який бажав, щоб Європа могла *«дихати двома легенями»*, об'єднуючи східну та західну частини.

«Більший, але й більш різноманітний союз, однак, приніс і нові виклики. Незважаючи на міцну політичну та економічну інтеграцію країн-членів ЄС, залишається під питанням, якою мірою в європейських суспільствах відбувся справжній діалог між різними національними реаліями, культурами, історичним досвідом та ідентичностями», – читаємо в заяві, упорядники якої наголошують, що «доки не буде повністю розвинений справжній європейський дух, що включає почуття приналежності до однієї спільноти і спільної відповідальності, довіра всередині Європейського Союзу може бути ослаблена, а творення єдності може бути підірване спробами поставити часткові інтереси та вузьке бачення вище за спільне благо».

ВИКЛИКИ ПЕРЕД ПОДАЛЬШИМ РОЗШИРЕННЯМ

У другій частині звернення члени COMECE діляться деякими думками про подальше розширення союзу, питання про яке актуалізувалося в трагічному контексті війни в Україні. Вони наголошують, що це «двосторонній процес», у рамках якого країни-кандидати повинні далі впроваджувати структурні реформи, зокрема в тому, що стосується «верховенства права, змінення демократичних інституцій, захисту фундаментальних прав, включаючи релігійну свободу та свободу ЗМІ, як також боротьби з корупцією та організованою злочинністю».

Окрім уникання «застосування подвійних стандартів щодо кандидатів», процес розширення вимагає також конкретних кроків з боку ЄС.

«Майбутнє розширення ЄС – це можливість оновити ідею об'єднаної Європи, що ґрунтується на практичній солідарності, і з креативною вірністю наново відкрити ті великі ідеали, які надихали його заснування.»

Розширений Союз також повинен буде переосмислити свої механізми управління, щоб дати можливість своїм членам та інституціям діяти вчасно і ефективно», – читаємо в заяві, у якій єпископи також закликають «до більш глибокого осмислення нашої спільної ціннісної бази та особливих зв'язків, які об'єднують нас як європейську сім'ю». Вони підкреслюють, що фундаментальним є слідувати за принципами субсидіарності, пошани до різних традицій і культур, триматися дороги практичної солідарності, а не ідеологічного тиску. «Як Католицька Церква, ми готові зробити свій внесок у ці зусилля», – зазначають члени Комісії єпископатів ЄС.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, [«Новини Ватикану»](#)

Данило Судин: «РОСІЯНИ БОЯТЬСЯ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ»

25.04.2024 р.

Як формується історична пам'ять? Що таке ідентичність і як вона допомагає українцям боротися проти агресії Росії? У чому дилема російської імперськості? Які неочевидні виклики міграції, та якою повинна бути культура збереження пам'яті? Про це розповів **Данило Судин**, соціолог, доцент кафедри соціології Українського католицького університету.

► **Що таке історична пам'ять, як вона формується і як передається від одного покоління до іншого?**

Данило Судин: Довго вважалося, що пам'ять – індивідуальна річ. Але приблизно сто років тому виявили, що, крім особистої, є також колективна, історична пам'ять, яка об'єднує людей у групи. Отже, ми пам'ятаємо ті події, які відбулися, але не безпосередньо з нами, вони не є нашою особистою пам'яттю.

Важливе значення відіграє усна історія, тобто те, що пам'ятають люди, які пережили конкретну подію і переповіли її іншим. Наприклад, історія підпілля УГКЦ упродовж радянського періоду – це усна історія. Люди, які були свідками цих подій, діляться спогадами. Але більшість із нас читатимуть інформацію про цей період уже з книжок. Це по-іншому впливає на сприйняття спогадів і їх відтворення, аніж коли б ми дізналися про це від очевидців.

Тобто є різні рівні роботи з минулим, але всіх їх об'єднує те, що воно має бути цінним для конкретної групи. Чому в УГКЦ важливою є постать Патріарха Йосифа Сліпого, або чому з історії України ми так добре пам'ятаємо Степана Бандеру і він став таким актуальним, особливо після 24 лютого 2022 року? Тому що ці люди приналежні до групи, вони визначають її ідентичність і є символами цінностей. Постать Степана Бандери відображає цінності боротьби за українську державність. Через це, до речі, виникають міждержавні напруження. Для Польщі Степан Бандера асоціюється з УПА, яка пов'язана з антипольською боротьбою та Волинською трагедією. Поляки це пам'ятають. Це їхня ідентичність.

Тому важливо розуміти, що історичні пам'яті різних груп можуть не узгоджуватися. Велике завдання намагатися їх узгодити.

У Європі один з найвідоміших конфліктів, який почався як військовий і переріс у конфлікт пам'яті, відбувся між Францією та Німеччиною в контексті Другої світової війни. Але після війни країни вирішили працювати над примиренням та порозумінням. На жаль, це не означає, що ці конфлікти не зможуть повторно виринати з минулого.

Отже, історична пам'ять формується з набору цінностей, які суспільство відбирає, пригадує, фіксує. Тут доречно згадати ідею німецької дослідниці Аляйди Ассман про два види пам'яті: функціональну – актуальну пам'ять, якою послуговуються люди у своєму сьогоденні, і пам'ять-архів – про минуле, яке зафіксоване, але не присутнє в повсякденному житті людей.

«Обличчя російсько-української війни». 2024 року християни в Україні 5 травня відзначали Великдень. Президент В. Зеленський нагадав, що Великдень символізує «звільнення душі людини від рабства зла та темряви». Він зазначив, що війна згуртувала українців, а Росія – «колишній сусід, що постійно набивався нам у брата, для нас далекий на віки. Він порушив всі заповіді, зажадав наш дім, прийшов нас убивати. Світ бачить це. Бог знає це. І ми віримо: у Бога на плечі – шеврон з українським прапором. Тож із таким союзником життя точно перемаже смерть». На світлині святкування Великодня у Лукашівці Чернігівської області. Це село було під російською окупацією з 9 по 30 березня 2022 року. Вознесенську церкву, збудовану на початку ХХ століття, було пошкоджено під час боїв, біля неї російські окупанти розстрілювали людей. Нині у храмі в Лукашівці люди знову моляться. | Світлина: Роман Пилипей / AFP /

► Як працюють пам'ять-архів і функціональна пам'ять, чим вони відрізняються?

Д. Судин: Коли трапляється визначна, тригерна подія, люди з архіву «витягають» щось знов актуальне для них. Наприклад, історики досліджували тему української революції 1917 року і Криму, але вона не була присутня у масовій свідомості людей, аж поки Крим не окупувала

Росія у 2014 році. Після цієї події з'являється низка книжок, у яких проводять паралелі з тим, як 1917 року Україна, разом з кримськими татарами, боролася проти Російської імперії. Це актуально зараз, тому що конфлікт через сто років повторився. Отже, наша пам'ять про ці події, пасивно полежавши в архіві, перейшла до масової свідомості людей.

Голодомор теж довго був в особистій пам'яті людей, аж поки не сформувалася суспільна рамка, яка дозволила озвучити особисті спогади публічно, не боячись покарання. Це стало можливим лише з відновленням незалежності України. Суспільство почало проводити різні події з ушанування пам'яті і таким чином зробило вибір не забувати таку трагічну сторінку історії. Значною мірою це уможливив президент Віктор Ющенко, який ініціював загальнонаціональну практику вшанування пам'яті. Історик Голодомору Джеймс Мейс започаткував акцію запалювання свічки у вікні як символ вшанування загиблих.

Але, подібно, функціональна пам'ять про події може знову повертатися в архівну. Чорнобиль був дуже важливим символом Незалежності в 1990-х роках. Радянська влада, яка панувала в Україні, проводила цинічні експерименти, один з таких призвів до вибуху на атомній станції. І тому у 1980–90-х роках українські інтелектуали говорили про «духовний Чорнобиль». Мовляв, є Чорнобиль як подія, пов'язана з аварією на ЧАЕС, а є «духовний Чорнобиль», який означає русифікацію, заборону української культури, «Розстріляне відродження». У 2000-х символ Чорнобиля фактично сходить на маргінес і зникає, бо ця подія перестає бути важливою для суспільства з точки зору саме ідентичності.

Отож, одні спогади ми «витягуємо» з архіву і вони стають нашою функціональною пам'яттю, а інші з функціональної переходять в архів. Усі ці процеси з пригадуванням є безперервними, але вони завжди відбуваються довкола спільних цінностей та ідентичності – хто ми і чому в цей момент маємо належати до однієї групи.

«Обличчя російсько-української війни», 05.05.2024 р. Мешканці села Красне у Чернігівській області з великодніми кошиками. Російські окупанти намагалися захопити цей український регіон на початку повномасштабного вторгнення, однак були змушені відступити, але досі продовжують завдавати по регіону ударів дронами-камікадзе та ракетами. | Світлина: Роман Пилипей / AFP /

► **Як зіставляються колективна пам'ять спільноти та історична пам'ять? Зважаємо на те, що все-таки українці часом дуже по-різному проживали спільний досвід, той же досвід сучасної російсько-української війни.**

Д. Судин: Вочевидь в умовах повномасштабної війни різні регіони України по-різному проживають війну, зважаючи хоч би на різну інтенсивність обстрілів, наближеність до фронту, досвід міграції і так далі. Ці досвіди годі штучно вирівняти, та й непотрібно. Але разом з тим є спогади, які всіх об'єднують. Буча, Бородянка, Гостомель – це міста в Київській області, але вони закарбувалися в пам'яті всіх, тому що там росіяни вбивали мешканців тільки тому, що вони українці. І якби російські танки опинилися на території Житомирської області, була би схожа історія. Тому що для росіян важливе не місце, а ідентичність, яку вони хочуть знищити.

Більш віддалений у часі приклад – Голодомор. Одні з перших пам'ятників жертвам Голодомору з'являлися в західних областях України, які не пережили голоду. Але ці події важливі для всіх нас, бо ми розуміємо, що людей морили штучним голодом тільки тому, що вони українці. Ми відчуваємо приналежність до цієї групи, а, отже, відчуваємо потребу шанувати і її жертв. У Шевченка нація – це єдність «мертвих, живих і ненароджених», тобто минулих, сучасних і майбутніх поколінь.

«Обличчя російсько-української війни», 05.05.2024 р. Святування Великодня у Музеї народної архітектури та побуту імені Климентія Шептицького у Львові. | Світлина: Олена Знак / Anadolu Agency /

► Чи ця війна буде відкладена в нашій історичній пам'яті як геноцид?

Д. Судин: З початком повномасштабного вторгнення у 2022 році дії російських військ в Україні були відвертим геноцидом, справжні масштаби якого ми ще дізнаємось. Думаю, після деокупації всіх територій України ми знову натрапимо на свідчення та свідцтва воєнних злочинів і це питання повернеться з новим усвідомленням. Зараз я бачу дедалі менше згадок у публічному просторі про звірства російських військових. Складається

враження, що аналіз цієї дуже болючої і живої пам'яті відклали на потім, натомість зараз головне завдання – об'єднатися і боротися проти ворога. [...]

Інший важливий фактор, який показує, що суспільство не забуде звірства росіян, це великий інтерес українців до фільму Мстислава Чернова «20 днів у Маріуполі», який здобув Оскар. До речі, росіяни у відповідь запустили свій фейковий пропагандистський фільм про Маріуполь. Ці всі речі говорять про те, що росіяни бояться пам'яті українців і намагаються, якщо не стерти її, то заплутати факти і їх сприйняття.

Трагедія Маріуполя, Бучі, Ірпеня та інших міст, на мій погляд, неминуче стане частиною нашої історичної пам'яті, адже ми розуміємо, що уможливило їх одне – бажання росіян знищити нас як націю. Щоденник українського дитячого письменника Володимира Вакуленка, вбитого окупантами, зараз експонується в музеї Голодомору. Тобто в контексті формування історичної пам'яті вибудовується тяглість. Голодомор 1932–1933 років як геноцид українців і російські злочини 2022-го з початком повномасштабної війни – це теж геноцид, тільки з різницею в дев'яносто років. [...]

► Який зв'язок історичної пам'яті з формуванням ідентичності? Як фактор сучасної війни впливає на ідентичність України?

Д. Судин: Аналізуючи, як війна вплине на українську ідентичність, мусимо усвідомити, чому опираємося Росії. Ми боремося тільки тому, що ми – не вони? Це слабкий аргумент. Насправді ми обстоюємо цінності, несумісні з російським способом життя. І якщо піднесемо білий прапор, наші цінності будуть знищені, а разом з ними й ідентичність.

**Українці можуть бути українцями тому,
що живуть відповідно до певних принципів.
Це чудово розуміє Росія, яка всіляко змушує
нас переосмислити свою ідентичність, щоб
урешті-решт ми втратили українську націю.
Адже нації без ідентичності не буває.**

Дуже важливе поняття в цьому контексті ввів ще у 1980-х роках американський політолог Бенедикт Андерсон, який сказав, що нація – це уявлена спільнота. Часто ці слова розуміють хибно, мовляв, нації не існують. Але мова про те, що будь-яка нація існує лише тому, що люди усвідомлюють, що вони належать до неї, тобто вони є частиною якогось більшого утворення.

Якщо ми маємо між собою щось подібне, але не усвідомлюємо цього, тоді й не будемо поводитися як єдине ціле. Як приклад, люди можуть говорити українською мовою, але ніколи не виступатимуть на її захист, якщо не вважають її частиною своєї ідентичності. І от після повномасштабного вторгнення українці, зокрема російськомовні, раптом зрозуміли, що українська мова – важлива складова ідентичності, нею потрібно спілкуватися в публічному просторі, навіть якщо це не рідна мова людини і нею не послуговуються в побуті.

«Обличчя російсько-української війни», 05.05.2024 р. Великдень відзначили і на лінії фронту. На світлині великодній сніданок військовослужбовців 24-ї окремої механізованої бригади імені короля Данила, дислокованої на Донеччині. | Світлина: Євгеній Савілов / AFP /

► Чи можна вважати, що Росія напала на Україну тому, що відчула загрозу від української ідентичності?

Д. Судин: Росія не може прийняти факт існування незалежної України, яка підважує її імперську безмежність, велич «третього Риму» з місією розширення без меж. Оскільки Росія називає себе спадкоємицею Київської Русі, то для її ідентичності незрозуміло, як Київ може бути столицею іншої держави. Ключ до розуміння витоків імперськості треба шукати у самій Росії.

Коли українці тривалий час були розділені між різними державами і щораз намагалися об'єднатися, то в росіян була інша проблема. Вони розуміли, що є частиною великої імперії, але не розуміли, ким стосовно них є підкорені Росією території, а також що означає бути росіянином і де закінчується Росія.

На перший погляд, достатньо сказати, що Росія обмежується територією, де живуть росіяни. Але разом з тим непросто пояснити те, що російський чиновник живе, наприклад, у Сибіру. Отже, звести Росію до етнічних меж, де живуть росіяни, непросто, бо через імперську політику багато росіян розсіяні по всій території колишньої імперії. Зокрема велика їх кількість живе у Латвії, і частина з них є п'ятою колоною та працює на Росію.

Через нечітке уявлення про себе росіяни не знають, де закінчується Росія, а де вже починається імперія. Російська опозиція, яка боролася проти царизму в XIX-XX столітті, теж не намагалася знайти відповіді на ці питання. Вони сприймали російський політичний простір як щось єдине, своє, хоча було чітко зрозуміло, що в цьому своєму є і чужі. Плюс тут іще

й замішані ресурси. Наприклад, незалежність бурятів – це ще й питання алмазів, які видобувають на їхній землі, хоча всі прибутки йдуть у Москву та Санкт-Петербург. Або в Сибіру – нафта, яку Росія також хоче зберегти.

І сучасні росіяни, не розуміючи власних меж, не вміють мислити по-іншому. Навіть якщо вони проти авторитарного режиму, то можуть залишатися вірними імперським поглядам. Варто згадати позицію покійного російського опозиціонера Олексія Навального, який сказав, що Крим російський і його не треба віддавати. Навальний був проти Путіна, але при цьому все одно мислив імперськими категоріями.

На жаль, немає підстав сподіватися, що в близькій перспективі росіяни зрозуміють зло, яке несе імперія, і зможуть відділити імперію від, власне, російської нації. У європейських країнах цей поділ відбувся у ХХ столітті. І, наприклад, у Лондоні є пам'ятник Махатмі Ганді, який фактично розвалив Британську імперію і добився незалежності Індії. Він позбавив британців імперії і допоміг чіткіше зрозуміти самих себе. А тепер уявіть пам'ятник Бандері на Красній площі в Росії – наразі це неможливо. [...]

«Обличчя російсько-української війни», 05.05.2024 р. Міністр оборони Росії С. Шойгу ще в лютому оголосив, що Кринки «зачищені». Проте українська сторона назвала ці заяви маніпуляцією та фальсифікацією фактів. Воїни 126-ї бригади, відправляючи захисникам плацдарму у Кринках дрон з пасою заявили, що це *«єдиний спосіб, щоб вони там щось відчули»*. | Світлина: Костянтин Ліберов / Libkos /

- **Ще однією великою проблемою є міграція. Серед дослідників є думки, що українці, які колись виїжджали з України у різних хвилях міграції, і ті, що виїжджають зараз, тікають від досвіду травмованої ідентичності і в процесі міграції часто хочуть змінити свою ідентичність, навіть якщо вони це так не називають чи не усвідомлюють. Чи справді можна керувати ідентичністю, набувати її в процесі життя і таким чином ніби нівелювати багаж історичної пам'яті?**

Д. Судин: Міграція – це дуже складна тема для дослідження, бо в ній переплітається те, що люди роблять, і те, що говорять. Соціологи пробують зрозуміти, як міграція з тимчасової переходить у постійну. Вони виявили закономірність, що всі люди, скільки б років вони не жили за кордоном, вважають свою міграцію тимчасовою. Але відповідно до досліджень, можна вважати, що якщо людина виїхала добровільно і прожила три роки за кордоном, швидше за все, вона не повернеться. За цей час вона вже настільки інтегрується в місцеве суспільство, що не готова його покидати. Чи діє правило трьох років у випадку України – це питання.

Люди можуть не зізнаватися, чому емігрували, навіть не усвідомлювати своїх справжніх мотивів, і тому їм непросто сказати про повернення. Адже, окрім патріотичних емоцій, зв'язку з рідною землею, важливий і прагматичний розрахунок, який визначається тим, наскільки людина адаптувалася в суспільство, чи має там добру роботу тощо.

Хто йде на контакт і бере участь в опитуваннях, як правило, кажуть, що зберігають українську ідентичність, спілкуються рідною мовою, долучаються до діаспори, але це не те саме, що жити в Україні. Тому відкрите питання, наскільки Україна, у спробах повернути людей після війни, зможе апелювати до ідентичності. [...]

«Обличчя російсько-української війни», Вінниця, 09.05.2024 р. Анастасія біля домовини свого партнера Назарія Гринцевича — воїна «Азова» із позивним «Грінка», який загинув 6 травня в бою недалеко від Кремінної. Гринцевич був одним із захисників мариупольського заводу «Азовсталь» під час його тримісячної облоги навесні 2022 року. Після захоплення «Азовсталі» російськими окупантами Гринцевич опинився в полоні — він провів у російській колонії понад чотири місяці, а у вересні 2022 повернувся додому після обміну військовополоненими. Незабаром Гринцевич разом із товаришами по службі заснував підрозділ «Контакт 12» і повернувся на фронт. Був наймолодшим захисником «Азовсталі», народився 10.03.2003 року у Вінниці. | Світлина: Роман Пилипей / AFP /

► **Найгірше, що несе війна, – це людські жертви. Наскільки важливо в контексті історичної пам'яті не перетворити ці жертви на статистику, а навпаки намагатися зафіксувати кожне обличчя?**

Д. Судин: Деіндивідуалізація в сучасних умовах – ознака авторитарних, тоталітарних суспільств, яким не важлива людська особистість. Російський поет Владімір Маяковський у своєму вірші, який дуже добре відображає тоталітарне мислення, писав «*одиниця – це нуль*», тобто індивід – ніхто, а колектив – це важливо. Фактично таку ж думку висловлював і Сталін, який сказав, що незамінних людей немає.

Для російського режиму жертви, полегли на війні, – це статистика. А їхнім індивідуальним досвідом маніпулює влада у своїх цілях. Ми бачимо, як путінська пропаганда закидає Німеччині, що та не має морального

«Обличчя російсько-української війни», 06.05.2024 р. Українські сапери прибирають міни з території цвинтаря в одному з населених пунктів на Донеччині, де йшли і продовжують йти найзапекліші бої цієї війни. На те, щоб повністю очистити територію України від мін і снарядів, що не розірвалися, знадобляться, за оцінками фахівців, десятки (а можливо і сотні) років. | Світлина: Ірина Рибаківа / AP /

права повчати їх, коли стільки мільйонів росіян загинуло у Другій світовій. Але хто ці люди, які загинули, чи всі вони були росіяни, чому вони опинилися на війні? Дуже легко маніпулювати, коли люди – просто статистика.

Досі немає правдивих цифр щодо кількості загиблих військових радянської армії в Другій світовій війні. Тому що підрахунки командири вели абияк. А результати сучасних досліджень всіляко замовчували чи фальсифікували, щоб не підважувати образ героїчної радянської армії.

У США після війни у В'єтнамі з'являється нова ідея – пам'ятати кожного як особистість. Практики вшанування пам'яті стають дуже індивідуалізовані, а на меморіалах з'являється поіменний перелік усіх загиблих. Персоналізація дозволяє розпізнати людину, зрозуміти, чому вона прийняла рішення боротися, між чим їй довелося обирати, чим пожертвувати. А це накладає на нас більше моральної відповідальності – не змарнувати ідею боротьби і закарбувати її в історичній пам'яті нації як те, без чого ми не можемо будувати свою ідентичність. Україна сьогодні обирає саме цей шлях.

Текст Оксана Левантович; світлини: Середя Ірина; джерело: theukrainians.org; світлини із серії «Обличчя російсько-української війни» від редакції «ХГ»

ЗА ПРИЙНЯТТЯМ ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ДОПОМОГУ УКРАЇНІ СТОІТЬ «СИЛА МОЛИТВИ», – УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИКИ

26.04.2024 р.

Українські католики в США зітхнули з полегшенням і піднесли подячні молитви після того, як законопроект про допомогу Україні пройшов через Палату представників після місяців затримок, політичної боротьби і навіть відверто антиукраїнських настроїв серед деяких законодавців.

20 квітня Палата представників схвалила виділення Україні допомоги у розмірі 61 мільярд доларів, що є частиною пакету зовнішньої допомоги на суму 95 мільярдів доларів, який включає Ізраїль, Сектор Газа, Тайвань та інших союзників США в Індо-Тихоокеанському регіоні. Про це розповідає [інтернет-видання](#) «Catholic Review».

«Українці дуже вдячні людям доброї волі у світовому співтоваристві, і в особливий спосіб американцям, які солідарні з доблесною боротьбою [українців] за Богом дану гідність», – сказав в інтерв'ю OSV News митрополит Філадельфійської архієпархії Борис Гудзяк, Глава українських католиків у США. «Вони також дуже вдячні американським католикам, більшість з яких не тільки розуміють, але й моляться та допомагають».

Архієпископ Гудзяк сказав: «Все, що стримує Росію від просування в Україні, слід вітати», оскільки така підтримка є «захистом життя, свободи і нашої свободи совісті».

Ці свободи зазнали інтенсивних переслідувань на територіях України, окупованих російськими військами, які продовжують агресію, розпочату в 2014 році з незаконної анексії Криму та розпалювання сепаратистських угруповань у Донецькій і Луганській областях України.

ГЕНОЦИДНА ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК

Російське вторгнення було оголошено геноцидом у двох спільних доповідях Інституту «Нові лінії» та Центру прав людини ім. Рауля Валленберга. Україна повідомила про понад 130 365 воєнних злочинів, скоєних Росією в Україні на сьогоднішній день, починаючи з лютого 2022 року.

На сьогоднішній день Міжнародний кримінальний суд видав чотири ордери на арешт російських посадовців, у тому числі два ордери на арешт

Президента Росії Владіміра Путіна та його уповноваженого з прав дитини Марії Львової-Белової, за незаконну депортацію та переміщення щонайменше 19 546 дітей з окупованих територій України до Російської Федерації.

У межах свого вторгнення Росія жорстоко розправилася з релігійними громадами в Україні, пошкодивши або зруйнувавши понад 600 молитовних будинків, ув'язнюючи, катуючи та вбиваючи священнослужителів і придушуючи вираження віри.

У грудні 2022 року російська влада в окупованій Запорізькій області «заборонила» Українську Греко-Католицьку Церкву, «Лицарів Колумба» та католицьку гуманітарну організацію «Карітас», оголосивши всі три організації західними загрозами для Росії.

Двоє українських греко-католицьких священників, **отці-редемптористи Іван Левицький та Богдан Гелета**, перебувають у російському полоні з листопада 2022 року за відмову залишити своїх парафіян у Бердянську, місті в Запорізькій області. Верховний Архієпископ Святослав Шевчук, Глава Української Греко-Католицької Церкви у всьому світі, повідомив, що обох священників піддавали тортурам. За даними принаймні однієї правозахисної групи, о. Левицького нещодавно перевели до в'язниці в Росії.

Католики в Україні далеко не самотні у своїх стражданнях під російською окупацією, – сказав архієпископ Гудзяк – і для тих американських християн, які висловили застереження щодо подальшої підтримки України, *«розуміння того, що євангельські християни переслідуються разом з євреями, римо-католиками, східними католиками, православними, юдеями, мусульманами, лежить в основі цього питання»*, – сказав він, додавши, що «багато хто тільки приходить до повнішого усвідомлення реалій на місці». [...]

РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Євген Луців, президент філадельфійського відділення Українського Конгресового Комітету Америки та член Української католицької церкви Стрітення Господнього в Лансдейлі (штат Пенсильванія, США), який регулярно їздить до Вашингтона для зустрічей з законодавцями щодо України, розповів OSV News, що «релігійним установам не дозволяється існувати на окупованих територіях».

«Вони не мають легального існування, дозволеного російським окупаційним законодавством», – сказав Луців. «Існує лише одна державна релігія, якій дозволено існувати, і це Російська Православна Церква».

Патріарх Кирило, Глава Російської Православної Церкви, відкрито благословив і заохочував агресію Росії проти України, заявивши у проповіді у вересні 2022 року, що ті, хто загине, воюючи з російськими військовими, побачать, як їхні гріхи будуть змиті.

«На жаль, російська пропаганда і джихадистська ідеологія Російської Православної Церкви обдурили багатьох», – сказав архієпископ Гудзяк.

МИКОЛА РУДНИЦЬКИЙ: НЕ МОЖЕ БУТИ БАЙДУЖОСТІ

Ухвалення Палатою представників законопроекту про допомогу США показує, що США все ще здатні протистояти тиранії, заявив експерт з української історії Микола Рудницький, декан академічної служби католицького коледжу Manor College в Пенсильванії, заснованого сестрами Святого Василя Великого.

Микола Рудницький сказав OSV News, що звірства Росії та релігійні переслідування в Україні вимагають глобальної відповідальності:

«Світ у XXI столітті настільки взаємопов'язаний, як соціально, так і економічно, що до варварства і жорстокості інших не можна ставитися байдуже, навіть якщо вони відбуваються за тисячі миль від наших кордонів».

За словами Рудницького, завдяки критично необхідній допомозі США, Україна – яку він порівняв з біблійним Давидом, що переміг філістимлянського велетня Голіафа за допомогою праці – матиме «шанс відстояти свої позиції».

Натомість Євген Луців підкреслив, що прийняття законопроекту про допомогу вказує на «силу молитви». «Це наші молитви, на які ми отримали відповідь», – сказав він. «*Все почалося з дуже суворого сценарію... Як ми можемо пояснити це без сили молитви?*»

Переклад з англійської мови [Пресслужби](#) Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

38-мі РОКОВИНИ КАТАСТРОФИ В ЧОРНОБИЛІ

26 квітня 2024 року – 38-мі роковини аварії на Чорнобильській АЕС, яка стала найбільшою в історії катастрофою в ядерній енергетиці. Забравши життя десятків тисяч людей, і завдаючи непоправної шкоди екології Європи, аварія підірвала довіру до ядерної енергетики, призводячи до довготермінових наслідків.

Точну кількість жертв аварії встановити не вдалося, проте за приблизними підрахунками, загинув 31 ліквідатор відразу, тисячі людей – від онкологічних захворювань та променевої хвороби у наступні роки. Радянська влада довгий час приховувала масштаби аварії, що ще більше поглибило її наслідки.

Зруйнований четвертий енергоблок ЧАЕС. | Світлина: localhistory.org.ua

Уже третій рік Україна продовжує боротьбу з атаками російських військ на українську енергетичну інфраструктуру, які спрямовані зокрема на теплові електростанції. Напади росії на українську енергетичну систему призвели до серйозних пошкоджень та втрати понад 6 ГВт потужності. Знищено близько 80% теплової генерації, включаючи генератори та трансформатори.

Під час повномасштабного російського вторгнення в Україну, Чорнобильська АЕС була окупована російськими військами. Станцію звільнили 31 березня 2022 року.

На початку березня 2022 року російські війська окупували місто Енергодар і розташовану поблизу нього Запорізьку АЕС, найбільшу атомну електростанцію Європи. Від початку російської окупації Запорізька АЕС уже пережила вісім повних блекаутів та один частковий – із запуском аварійних дизель-генераторів і систем безпеки.

Президент України Володимир Зеленський у роковини катастрофи на Чорнобильській АЕС закликав світ тиснути на росію, щоб її війська залишили Запорізьку атомну електростанцію і щоб усі атомні об'єкти в Україні були забезпечені від російських ударів.

«35 днів Чорнобильська атомна станція була в окупації. Російські солдати розграбували лабораторії, взяли в полон охорону й знущалися з персоналу, використовували її для розгортання подальших воєнних дій. Уже 785 днів найбільша у Європі Запорізька атомна станція в заручниках у російських терористів. І це обов'язок усього світу – тиснути на росію так, щоб ЗАЕС була звільнена й повернута під повний контроль України та щоб усі атомні об'єкти в Україні були забезпечені від російських ударів», – заявив Зеленський.

За його словами, лише це гарантуватиме, що світ не зазнає нових радіаційних катастроф – «саме того, чим загрожує кожен день перебування російських окупантів на ЗАЕС».

Джерело: УКУ/ФБ

РАЗОМ З УКРАЇНОЮ – ПАТРІАРХ ВАРФОЛОМІЙ ПРИЙНЯВ У СВОЇЙ РЕЗИДЕНЦІЇ ДЕЛЕГАЦІЮ З УКУ

28.04.2024 р.

Делегація УКУ та архієпископ Константинополя, Вселенський Патріарх Варфоломій I

28 квітня архієпископ Константинополя, Вселенський Патріарх Варфоломій I у своїй резиденції на Фанарі, у Стамбулі прийняв делегацію програми Київське християнство Українського католицького університету. У складі делегації були – адміністративний директор програми Мирослав Сенік, академічний координатор програми д-р Іван Альмес, жертводавець УКУ Олег Шуптар. Делегація відвідала патріаршу резиденцію з благословення Блаженнішого Святослава, Глави УГКЦ та Великого канцлера УКУ.

«З великою вдячністю пишемо Вам з Києва, славного та історичного християнського центру, митрополичого престолу. Центру, який понад тисячоліття зберігав і плекав духовні та культурні зв'язки з іншим центром – Константинополем. Попри повномасштабне вторгнення Росії, несправедливу війну, щоденні обстріли та терористичні атаки з боку росіян, ми продовжуємо молитися і твердо стояти на нашій Богом даній землі – нашій Україні. Дякуємо за Ваші молитви та справедливе засудження несправедливої війни Росії проти України. Дякуємо за щирі молитви та рішучу підтримку Україні. Ми сподіваємося, що разом наблизимо кінець

війни та справедливий мир», – звернувся Блаженніший Святослав у листі, який делегація передала Патріархові Варфоломієві.

Патріарх Варфоломій прийняв делегацію у своєму кабінеті. Він передав вітання усій спільноті УКУ, зауваживши, що вражений активностями в університеті. Також Патріарх висловив беззастережну підтримку Україні та засудив несправедливу війну Росії проти України.

Команда програми УКУ «Київське християнство» подарувала його Всесвятості 32 томи із видавничої серії «Київське християнство», які відтепер зберігатимуться у патріаршій бібліотеці. Іван Альмес наголосив, що дослідницька програма і видавнича серія має на меті переосмислити релігійну та культурну історію Центрально-Східної Європи з погляду Києва. Такі видання сприяють перегляду та переосмисленню історії та богословської думки Київської Церкви, що є особливо необхідним для подолання постколоніальної спадщини Російської імперії та Радянського союзу.

У патріаршій резиденції

Особливо знаково, що в останній із виданих книг англійською та грецькою мовою під назвою «*Dmitrievskii's Euchologia. A Modified English Version of Volume II of Aleksei Dmitrievskii's Description of Liturgical Manuscripts Preserved in the Libraries of the Orthodox East (Kyiv 1901)*» опубліковане вітальне слово Патріарха Варфоломія. Публікацію підготувала до друку дослідницька група з Австрійської академії наук під керівництвом проф. Клавдії Рапп, а вступну статтю написав диякон д-р Даниїл Ґаладза. Книгу можна переглянути онлайн на ресурсі [ErUCU](https://erucu.org).

Також делегація передала Патріархові Варфоломію лист від Тараса Добка, у якому ректор наголосив на важливості засудження єресі «російського світу»:

«Ми вважаємо, що християнам вкрай важливо протидіяти геноцидній ідеології "руського мира", яка намагається сховатися під маскою "православної цивілізації". Дедалі частіше лунають голоси як серед православних, так і серед католиків про необхідність скликання Всесвітнього церковного форуму для засудження ересі та ідеології "руського мира", особливо тепер, після проголошення "священної війни" та використання імені Божого для вбивства людей. Звертаємося до церковних ієрархів з проханням обговорити цю ідею».

Також у листі ректор УКУ висловив підтримку нещодавнім офіційним заявам Патріарха про спільне святкування усіма християнами Пасхи:

«З великим ентузіазмом підтримуємо Вашу ідею святкування Великодня в один день усіма християнами. Ми сподіваємося святкувати Великдень разом не лише у 2025 році, а й у наступних роках».

У листі також наголошується на важливості екуменічної освітньої співпраці в Україні.

«Ми раді бачити, як після отримання Томосу у 2018 році українське православ'я зростає у своїй місії, своїх інституціях та християнському служінні людям. УКУ намагається зробити свій внесок у цей процес у різний спосіб. Видавнича серія "Київське християнство" є добрим свідченням цього. УКУ відкритий для проведення навчання чи стажування, літніх чи зимових шкіл для викладачів чи студентів з православних інституцій в Україні. Ми

також відкриті до організації конференцій, проведення досліджень та розвитку інших форм співпраці з Константинопольським Патріархатом та тими Православними Церквами, які підтримують український народ у його прагненні захистити свою гідність і свободу», – звернувся у листі до Патріарха ректор Тарас Добко.

Наприкінці зустрічі Мирослав Сенік подарував Патріархові картину із зображенням Маріуполя авторства іконописиці Уляни Креховець.

Українська делегація висловлює подяку україномовній громаді у Стамбулі, зокрема Архимандриту Методію (Волощенку), а також Українському товариству взаємодопомоги в Стамбулі.

Джерело: [сайт УКУ](#)

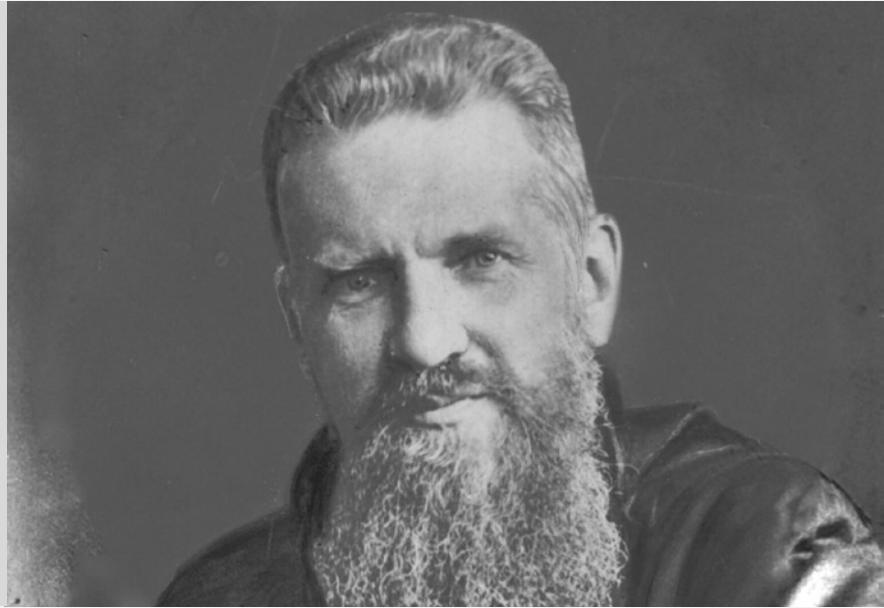

Продовження «Хроніки періоду великої війни» буде...

Автор: Александер Малаховський

ЛЮТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ ОЧИМА УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИКА

Митрополит Андрей Шептицький у 1917 році

СПОГАДИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Із нагоди ХХ річниці Лютневої революції в Росії редакція львівського щоденника «Діло» у 1937 році звернулася з проханням поділитися спогадами про неї колишнього царського в'язня Галицького митрополита Андрея Шептицького. Митрополит, якого російська окупаційна влада вивезла зі Львова в 1914 році, три роки поспіль проживав у російській провінції, відтак переїхав до Петрограда. Отже, російська революція з консервативного погляду галицького аристократа й католика – єдиний автентичний мемуар Митрополита Андрея.

«Діло» – провідна львівська українська газета, виходила з деякими перервами в 1880 – 1939 роках, одне з основних джерел історії українського національного руху й Галичини взагалі.

Лютнева революція вибухнула в Росії несподівано та перемогла блискавично. Все почалося з чуток про нестачу борошна на складах Петрограда. За кілька днів народ почав штурмувати крамниці та трошити склади. Погроми переросли в сутички з військом, у критичний момент частина військового гарнізону російської столиці перейшла на бік революціонерів, і 15 березня 1917 року цар Микола II зрікся престолу. А оскільки літочислення в Росії велося згідно з юліанським календарем, то в історіографію ці події ввійшли як Лютнева революція. Проте Митрополит додержував григоріанського календаря, тому й називає її березневою.

Владу в Росії тоді взяла в свої руки Дума, яка сформувала Тимчасовий уряд. Він правив країною, допоки 7 листопада 1917 року партія більшовиків на чолі з Леніним не здійснила державний переворот, встановивши жорстку партійну диктатуру.

Лютнева революція мала міжнародне значення: Росія започаткувала хвилю падіння імперій, які не встояли під тягарем Світової війни. Наступного року припинили існування й Австро-Угорська та Німецька імперії, так завершилася епоха *ancien regime*. Прямим наслідком Лютневої революції стали відновлення української державності та національно-визвольні змагання 1917 – 1923 років.

Досвід Лютневої революції у Росії, однак, суперечливий. Як відомо, революція – це завжди «карнавал», а головним недоліком Лютневої є карколомний розвал вертикалі влади, хаос та анархія. Ці недоліки не могло не зауважити спостережливе око Митрополита, на чому він акцентував у своєму спогаді.

Від часу його публікації у львівській українській газеті «Діло» 7 березня 1937 року цей текст не перевидавали, він дотепер не був відомий навіть у середовищі фахівців, які досліджують спадщину Андрея Шептицького. Зрештою, газетна інформація специфічна, бо газета живе, як правило, один день.

Ігор Чорновол

Текст поданий з урахуванням мовних особливостей оригіналу.

АНДРЕЙ, МИРОПОЛИТ ВОЛЯ І НАДІЇ ЯК РЕВОЛЮЦІЯ ЗВІЛЬНИЛА МЕНЕ З ЦАРСЬКИХ В'ЯЗНИЦЬ

Арештований 19 вересня 1914 року, я опинився по різних вандрівках у монастирській в'язниці у Суздалі, призначеній взагалі для злочинців, покараних за проступки проти Церкви й релігії. Коли довідалась про це ліберальна частина російського громадянства, вона обурилась, що у тій в'язниці запроторено єпископа чужої Церкви. У такому дусі писав у російській пресі Короленко [письменник і громадський діяч українського походження. – Авт.], і саме у висліді тих його статей забрали мене з Суздаля над Клязьмою та перевели до Ярославля над Волгою, де примістили вже у спеціально винайменім приватнім, майже не умебльованім 5-кімнатнім помешканні, під сторожею городових і сищиків [поліціантів і поліційних агентів]. Але вже в Суздалі доходили до мене звідусіль вістки про Распутіна і двір, і я мав нагоду переконуватись, як цариця була в російськім народі зненавиджена та як взагалі впав авторитет царя і цілої його родини. Тямлю характеристичне для тодішніх настроїв оповідання-легенду про те, як то цариця відвідує воєнні шпиталі: німецьким раненим, мовляв, роздає по срібному рублеві, а московським хворим салдатам дарунки вартости около 2 коп. Вбивство Распутіна цілком зворушило уми, й люди про ніщо більше не говорили. Я мав лише «Русское слово», розмірно ліберальний щоденник, і видно було по ньому, що в Росії вариться.

Пригадую собі той день, в якому вибухла революція, із таких подій: коли я вийшов вранці зі своєї кімнати (на ніч я замикався все на ключ), поліціанти, що сторожили мене, заявили мені, що прийшли вояки і забрали їм зброю. На те я сказав: то я виходжу на місто. Досі я міг виходити тільки у товаристві двох поліціантів і одного агента. Я пішов вперше за час мого побуту у Ярославлі до тамошнього рим.-кат. костела, куди мені досі не вільно було ходити. З костела пішов я до місцевого ґубернаторства. Ґубернатором був кн. Оболенський. Перед його будинком, де звичайно стояли городові, тепер стояв якийсь молодий інтелігент-цивіль. Коли я спитав, чи можу найти ґубернатора, почув відповідь: «Ґубернатора в Ярославле нет». Але я його зараз же побачив: він стояв перед гуртом старшин і щось їм переконував. Того самого дня його і поліцмайстра арештували, а на його місце встановили якогось місцевого адвоката.

Мене ще не випустили, тільки замість городових віддали під сторожу військових. Склалося так, що це були українці, хоч і мало свідомі. Я вів з ними довгі розмови. Казали вічно про «свободу», не розуміючи того слова. Дефініція свободи виглядала у котрогось з них так: «Раніш перед офіцирами не вільно було ані сидіти, ані курити, тепер вільно». Сталося таке, що мої сторожі-вояки скинули свого «унтера». Прийшов до них полковник і насварив, що вони не мають права робити цього: хай скажуть йому, полковникові, а він уже сам «унтера» забере. На те жовніри дуже обурились: «Як це так? То там царя скинули, а ми «унтера» не маєм права?»

Розвал армії йшов на очах. Декрет сипався за декретом. Декрет Гучкова [міністра війни Тимчасового уряду. – Авт.] про скасування обов'язку вояків здоровити старшин був характеристичний, як сам Тимчасовий уряд розвалював російську армію.

В Ярославлі я просидів ще яких 2–3 тижні. Головною перешкодою для мого виїзду був властиво цілковитий брак грошей. Їх забрали були на поліцію, а поліцмайстер був заарештований. Вибрався я, врешті, до того поліцмайстра як до в'язня: він був дуже чемний і видав мені негайно посвідку, що дійсно таку-то суму моїх грошей zdeпоновано на поліції; давній поліційний потентат був збитий і цілком зломаний. Але я мусів мати ще дозвіл казначейства на видачу грошей, з чим знову було безліч клопотів. З другого боку, всі мені йшли на руку. Тямлю, що в казначействі збіглися всі урядовці і спільно вирішили, як слід оминати масу звичайних формальностей та видати мені гроші. «Популярними» були тоді в Росії взагалі всі австрійці.

У домівці ґубернатора, де правив тепер, як сказано, якийсь адвокат, панував повний хаос. Мені казали ждати на рішення Петрограду щодо моєї подальшої долі, а до того часу дали мені свободу з тим, що я дав слово, що самовільно з міста не виїду. Пильнували мене з черги вже не вояки, тільки якійсь студенти-білорусини, дуже чемні, які, зрештою, рідко коли приходили навідуватись. Вістки з Петрограду були дуже скупі. З устних поголосок тямлю, що під час одного виступу Мілюкова мав власти запит: *«Що буде з царем?»*. Мілюков відповів [депутат Думи, міністр закордонних справ Тимчасового уряду. – Авт.]: *«Старий дурень, або зречеться, або скинемо»*. Не знаю, чи така подія дійсно мала місце, але та поголоска віддавала тодішні настрої.

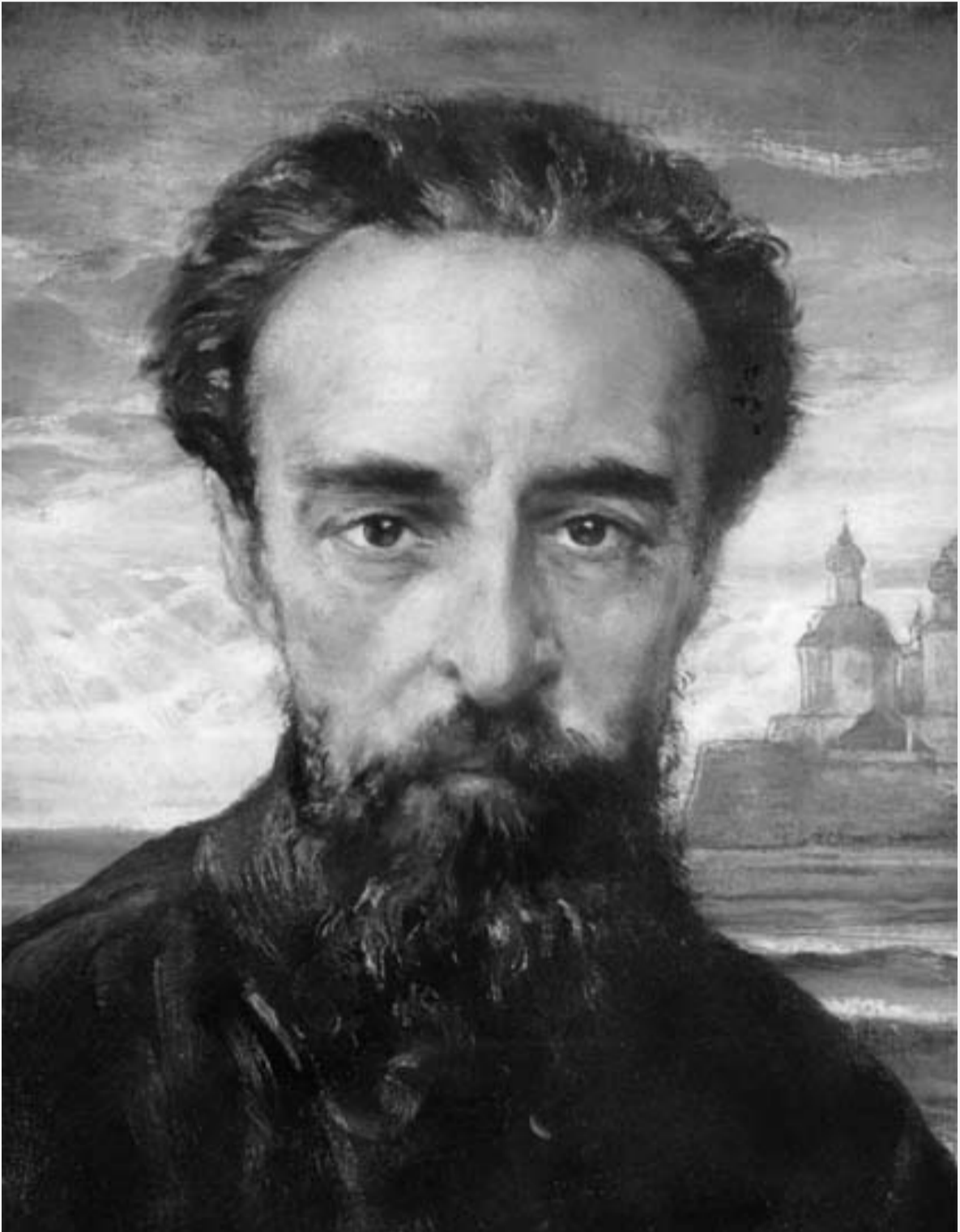
До Ярославля почали приїздити до мене мої знайомі. Але швидко я таки виїхав – до Петрограду. Столиця Росії була просто переповнена українцями. Жовніри-українці прислали на стацію по мене полкове авто й тут же запросили мене на Шевченківський вечір, який перемінився був у велику маніфестацію. При вході на той вечір підійшов до мене якийсь моск. старшина і почав витатись зі мною, наче своїм знайомим: і показалося, що це був українець-галичанин, перебраний у російський мундир для більшої свободи рухів. У пам'яті з тих днів залишилось мені: віча, мітинги, безконечні віча і безконечні промови. Це був період славних петроградських «білих ночей». Можна було вертатись додому в яку-небудь пору дня чи ночі завжди і скрізь по вулицях відбувались віча. Провід вели скрізь старі революціонери з 1905 року.

Як відомо, наказ про звільнення мене видав на просьбу моїх знайомих Керенський [міністр юстиції в першому складі Тимчасового уряду, згодом його очільник. – Авт.]. Я пішов до нього, щоб йому подякувати. Він прийняв мене з рукою на перев'язці. Я спитав, що йому, і почув: *«Вчора на вічу я мусів подавати руку трьом тисячам робітників і сьогодні не чую руки»*. Цивільні революціонери хворіли на моду вдавати військових. Керенський прийняв мене у старшинському мундирі, впускав до нього ад'ютант-старшина. Серед розмови заявив раптом: *«Але ми вам, українцям, Чернігівської і Харківської ґуберній віддати не можемо»*. Здивований таким зворотом, я відповів, що це чейже справа волі місцевого населення. *«Так, але ми не можемо...»* Ввесь Тимчасовий уряд робив взагалі жалке враження гурту людей, з яких кожний є всевладним паном, кожний робить все на власну руку і не знає, чого хоче. Я був майже у всіх міністрів, з яких виразніше пам'ятаю кн. Львова, Мілюкова, Керенського, Терещенка.

До голови Тимчасового уряду кн. Львова я пішов м. ін. з такою справою. Я пішов туди з екзархом Фйодоровим [фундатор Російської греко-католицької Церкви, мученик за віру Української Греко-Католицької Церкви. – Авт.], монахом-студитом, який саме в минулому році помер на большевицькому засланні та який тоді вернувся самовільно з царського заслання з Сибіру; ми рішили були порушити справу духовної опіки над пречисленими греко-католиками, розсіяними по всій Російській імперії. Я представив коротко цю справу кн. Львову та заявив, що сам цієї опіки над вірними виконувати не зможу, але хотів би залишити свого генерального вікарія і то саме в особі присутнього о. Фйодорова. Кн. Львов, не входячи в ніякі подробиці, з місця згодився.

Трохи збентежені такою покvapністю у справі, яка була виключна за царського режиму, я заявив, що ми хотіли б легалізації становища Фйодорова. Кн. Львов і на це згодився. Тоді вже Фйодоров докинув: «А не можна би так зараз дістати відповідний офіційний документ з моїм призначенням?» «Очевидно», – відповів кн. Львов, тут же візвав свого секретаря і казав на місці за своїм підписом виготувати призначення о. Фйодорова генеральним вікарієм та запросити його на конференцію представників усіх віросповідань, що мали переговорювати з правительством і устійнити відношення до всіх віросповідань. В той спосіб впродовж кількох хвилин легалізовано у Росії Унію, понад яку недавній царський уряд не бачив смертельнішого для Росії ворога!..

Блаженний священномученик Леонід Федоров (1879 – 1935 рр.) народився в Санкт-Петербурзі, монах-студит, довірена особа Митрополита Андрея в справі навернення Сходу, екзарх Російської греко-католицької Церкви, заарештований 1923 року, помер у В'ятці після 11 років ув'язнення й заслання (Вікіпедія)

З таких особистих розмов з міністрами Тимчасового уряду та з усього, що я бачив і чув, я виніс глибоке переконання, що всю хуртовину розпутував сам Тимчасовий уряд своєю бездарністю, повною непідготованістю керувати великою державою, подиву гідною хаотичністю. Маю по нинішній день те вражіння, що коли б Микола II не був таким, яким він був, себто так само людиною бездарною, нерішучою і послушною волі свого страшного оточення, та коли б був згодився на ліберальний уряд і сам його підтримав або коли б взагалі Романови пішли були на співпрацю з ліберальним курсом перших днів березневої революції, то, може, могла б втриматися і монархія в Росії і не пішло б усе комить головою. Наскільки члени Державної Думи, що робили революцію, самі не знали, чого хочуть, і були настроєні льюялістично до самої династії та перестрашені вуличними заворушеннями, свідчить про це таке оповідання одного революціонера старшини, яке має всі ознаки імовірності. Стрінув я білорусина Мацевіча, старшину російської гвардії, що схилився був до Унії. Він оповів мені початки революції.

«Коли цар видав декрет розв'язання Думи, ми, кілька старшин гвардії, радили цілу ніч, що робити. Перейшли списки всіх старшин петроградського гарнізону і з розпукою ствердили, що це були майже без виїмку реакціонери, бо ліберальніших старшин негайно переносили з Петрограду. В 5 год. над ранком пішли до Думи, де цілу ніч сиділи депутати, і просили прийняти нас. Дума казала ждати нам цілі 3 години, бо її члени боялися виходити до нас, щоб не запідозрили їх в явній революційній діяльності. Ми заявили Керенському, що коли ліберальна частина Думи опереться декретові про розпуск Думи, то ми, військо, зробимо демонстрацію».

Революціонерів у справжньому розумінні того слова, які хотіли б зміни основ державного устрою, було тоді страшно мало; маю вражіння, що таких військових революціонерів, як згаданий білорусин, було може немного. Але події перевалювались відразу понад голови недорослих до свого завдання керманічів березневої революції і швидко самих їх змели. Ще за мого побуту в Петрограді почались походи большевиків і демонстрації радше проти Тимчасового уряду, ніж поваленого царату. Один такий похід стрінув я, коли вертав з Академії Наук, від Шахматова [російський академік, завдяки експертній оцінці якого царат 1905 року скасував Емський указ про заборону української мови 1876 р. – Авт.], куди ходив у справі своїх книжок і матеріялів, що їх відібрали мені в Росії. Той похід робив цілком моторошне вражіння: це була зібранина найгіршого шумовиння, яке на прохожих дивилося, як звірі на добичу. Чолова фігура березневої революції Керенський з дня на день ставав фігурою комічнішою.

Петроградські українці метушились і гарячково організовувались. Вони гуртувались довкола домів пп. Лотоцьких і Корчинських, відомих українських громадян, які перебувають тепер у Варшаві і Львові. Я бував у них і в мене бувало чимало осіб. Один з перших відвідав мене у Петрограді колишній чиновник при львівському генерал-губернаторові, який саме проводив у мене у св. Юрі у вересні 1914 року ревізію та арештував мене. Щойно тоді я довідався, що то був українець. За українських часів він служив українській владі у Києві; за часів гетьманату Скоропадського він приїздив до Львова за комплетом нових австрійських законів і тоді теж відвідав мене. Тепер у Петрограді, у березні 1917 року, саме він сказав річ, яка мене приємно схвилювала: *«Ми вже армії в Галичині не маємо»...*

З Петрограду, як відомо, я переїхав до Києва, де нав'язав найдружніші зв'язки з місцевим українським громадянством та де стрінув цілу масу знайомих галичан: Ст. Федака, Левинського, о. Цегельського, Старуха, Герасимовича, Ющишина і ін. Але це вже не належить до тієї теми, на яку висловитись просила мене редакція «Діла». Згадаю тільки про одну подробицю, цікаву для тодішнього стихійного українського руху і повороту до українства його змосковщеної інтелігенції. Ось дуже щиро приймав мене українською мовою м. ін. барон Штейнгель, пізніший посол Скоропадського у Берліні, який ще недавно тому, приділений до російської амбасаді у Римі, живо проти мене там інтригував. До речі: син барона Штейнгеля тепер на Волині, виступає як росіянин.

***

І як українець, і як представник Унії відчував я, що коли можу свobodно ходити по Невському проспекті, голосно по-українськи говорити, голосно за українською справою та Унією промовляти, то це щось неймовірне, надзвичайне. Не диво, що з тими березневими подіями ми, українці, та зокрема вірні Греко-Католицької Церкви, зв'язували величезні надії. Ті надії сумно кінчилися. Але вірю, що вони не скінчилися, тільки так далеко знову від нас у майбутнє пересунулися. Здобутками нашими залишилися: досвід і наука, що ми їх винесли з війни і революції. Ці наші здобутки заплачені дорогою ціною. Але вони мусять виплатитись. Вони напевне перевиховали український нарід, відкрили перед ним той національний овид, який у перших тижнях і місяцях був перед ним зовсім закритий чи замрячений, зробили його зрілою нацією. І тому надії, зв'язані тоді з тодішньою революцією, мають свою силу і вартість.

Газета «Діло», 7 березня 1937 р.; джерело: «Патріархат»